

Enric Moret Astruells

100 anys amb EII

EXPOSICIÓ:

Claustre de la Biblioteca Suecana
del 12 de novembre de 2010
al 10 de gener de 2011

Comissari:

Pablo Sedeño Pacios

Coordinació general:

Pablo Sedeño Pacios

CATÀLEG:

Coordinació:

Pablo Sedeño Pacios
Carmen Molina Vázquez

Traducció i correcció de textos:

Elena Pedralva
Josep Corten

© Del text:

els autors, 2010

© De la present edició:

Universitat Politècnica de València
www.editorial.upv.es

© Disseny de portada:

Carmen Molina Vázquez

© Disseny i maquetació del catàleg:

Dolors Royo i Gil

ISBN: 978-84-8363-795-1

ÍNDEX

SALUDES:	
	Joan Baldoví i Roda.....7
	Juan Juliá Igual.....8
	Leonardo Gómez Haro 9
	Pablo Sedeño Pacios..... 11
ARTISTES:	
	Enric Moret..... 12
	Alfonso Pérez..... 16
	Ascensión Chanqués 18
	Carlos Salazar 20
	Evarist Navarro 22
	Francesc Vera..... 24
	Francisco Sebastián..... 26
	Jaime i Javier Suárez..... 28
	Jorge Romero..... 30
	José Esteve 32
	José Ramón Villa 34
	Juan Manuel Juan..... 36
	Leonardo Gutiérrez..... 38
	Manuel Baixauli 40
	Manuel Silvestre..... 42
	Miguel Ángel Ríos 44
	Milagro Esteve..... 46
	Miquel Guillem 48
	Moisés Gil 50
	Pablo Sedeño..... 52
	Rafael Calduch..... 54
	René Negrín..... 56
	Sebastià Miralles..... 58
	Sebastián Nicolau..... 60
	Silvestre de Edeta..... 62
	Vicente Ortí..... 64
	Xohan Viqueira 66
POEMA-PERFORMANCE:	
	Sebastià Miralles..... 71
	Ana Luján..... 72
	Daniel Flors..... 74
	Toni Aparisi 76
TRADUCCIONS:	 78

JOAN BALDOVI I RODA

Alcalde de Sueca

En una legislatura plena d'esdeveniments i commemoracions a Sueca com per exemple la celebració l'any passat del segon centenari del naixement de l'escriptor Josep Bernat i Baldoví, enguany obrim l'Any Moret amb la inauguració de la mostra artística que este catàleg recull, celebrant així el centenari del seu naixement. A més, clourem els actes justament quan ja hauran passat les eleccions locals i, potser, una nova majoria governe el consistori. Al capdavall, els polítics hem de saber que som conjunturals, que si alguna cosa ha de perdurar és l'art.

I la mostra *Enric Moret, cent anys amb Ell* ho manifesta clarament. La voluntat de mantindre's en la història al mateix temps que el fet d'intervindre en el seu esdevenir, eren algunes de les constants de l'obra d'Enric Moret. Sent com és de respectable l'art que només pretén emocionar, jo preferisc l'art que, a més, vol canviar el món per a millorar-lo; i la trajectòria vital del nostre escultor és un exemple paradigmàtic de l'artista compromés. Persones amb més capacitat i formació que jo ho deixen escrit en este catàleg i en les obres que s'han publicat sobre ell.

Però jo, com a alcalde de Sueca, em sent orgullós d'haver comptat amb un ciutadà com Enric Moret. I voldria que amb esta mostra i amb tota la resta d'actes que s'han de realitzar, el seu poble el coneguera millor. Perquè així guanyem autoestima en uns moments com els actuals, on ens calen més que mai motius per a creure que fem les coses bé i que al llarg de la història també s'han fet bé.

En una legislatura plena de acontecimientos y conmemoraciones en Sueca como por ejemplo la celebración en 2009 del segundo centenario del nacimiento del escritor Josep Bernat i Baldoví, este año abrimos el Año Moret con la inauguración de la muestra artística que este catálogo recoge, celebrando así el centenario de su nacimiento. Además, concluirán los actos justamente cuando ya habrán tenido lugar las elecciones locales y, tal vez, una nueva mayoría gobierne el consistorio. Al fin y al cabo, los políticos tenemos que saber que somos coyunturales, que si alguna cosa tiene que perdurar es el arte.

Y la muestra *Enric Moret, cent anys amb Ell* lo manifesta clarament. La voluntad de permanecer en la historia, al mismo tiempo que querer intervenir en su devenir, eran algunas de las constantes de la obra de Enric Moret. Siendo como es respetable el arte que solamente pretende emocionar, yo prefiero el arte que además quiere cambiar el mundo para mejorarlo. Y la trayectoria vital de nuestro escultor es un ejemplo paradigmático del artista comprometido. Personas con más capacidad y formación que yo lo dejan escrito en este catalogo y en las obras que se han publicado sobre el.

Pero yo, como alcalde de Sueca, me siento orgulloso de haber contado con un ciudadano como Enric Moret. Y querría que con esta muestra y el resto de actos que se han de realizar, su pueblo lo conociese mejor. Porque así ganamos en autoestima en unos momentos como los actuales, cuando necesitamos más que nunca motivos para creer que hacemos las cosas bien, y que a lo largo de la historia también se han hecho bien.

JUAN JULIÀ IGUAL

Rector Universitat Politècnica de València

La participació de la Universitat Politècnica de València en este acte d'homenatge a l'escultor Enrique Moret constitueix un motiu de satisfacció per a tots nosaltres, especialment en l'any en el que s'està commemorant el centenari del seu naixement.

El fet que en este merescut record s'integren no només professors de la nostra Universitat i artistes cubans que reberen les ensenyances de Moret, sinó també creadors, poetes i músics vinculats a Sueca, ciutat en la qual l'escultor féu els seus primers passos, remarca el valor d'un artista la trajectòria vital, en el qual el treball creatiu i el compromís social configuren una indissoluble unitat.

Les recents publicacions al voltant de la figura de Moret que han vist la llum han permés aprofundir en el coneixement d'un autor que, present en 1937 en el Pavelló de la República Espanyola de l'Exposició Internacional de París, desenvolupà durant la seua vida una àmplia labor tant dins com fora de les nostres fronteres, particularment a Cuba, país al qual s'exilià en finalitzar la guerra civil i on residí fins a la seua mort l'any 1985.

Des de la Universitat Politècnica de València ens sumem a este sentit reconeixement que des de Sueca s'està realitzant a Enrique Moret i ens congratulem perquè una iniciativa d'esta índole haja arribat a bon port.

La participación de la Universitat Politècnica de València en este acto de homenaje al escultor Enrique Moret constituye un motivo de satisfacción para todos nosotros, especialmente en el año en el que se está conmemorando el centenario de su nacimiento.

El hecho de que en este merecido recuerdo se integren no sólo profesores de nuestra Universidad y artistas cubanos que recibieron las enseñanzas de Moret, sino también creadores, poetas y músicos vinculados a Sueca, localidad en la que el escultor dio sus primeros pasos, pone de relieve el valor de un artista en cuya trayectoria vital, el trabajo creativo y el compromiso social configuraron una indisoluble unidad.

Las recientes publicaciones que en torno a la figura de Moret han visto la luz, han permitido profundizar en el conocimiento de un autor que, presente en 1937 en el Pabellón de la República Española de la Exposición Internacional de París, desarrolló durante su vida una amplia labor tanto dentro como fuera de nuestras fronteras, particularmente en Cuba, país al que se exilió al finalizar nuestra contienda civil y donde residió hasta su fallecimiento en 1985.

Desde la Universitat Politècnica de València nos sumamos a este sentido reconocimiento que desde Sueca se está realizando a Enrique Moret y nos congratulamos de que una iniciativa de esta índole haya llegado a buen puerto.

LEONARDO GÓMEZ HARO

Subdirector d'Extensió Cultural del Departament d'Escultura-UPV

La Facultat de Belles Arts de Sant Carles, i en el seu nom el Departament d'Escultura de la Universitat Politècnica de València, volen sumar-se amb estes línies a l'homenatge que l'Excm. Ajuntament de Sueca dedicarà a l'escultor Enric Moret Astruells, en gener de 2011, coincidint amb el vint-i sisé aniversari de la seua mort a l'Havana.

Deia Manuel Baixauli, en la introducció al llibre que escrigué sobre l'artista en 1989, que restringir la figura d'Enric Moret a la seua faceta d'escultor deixant de banda la seua activitat política, revolucionària, el seu treball pedagògic, i les seues peculiars propostes per a un art del futur, seria excessivament fragmentador. Preferim, no obstant, deixar a altres com al mateix Baixauli, la necessària labor d'investigació i divulgació de la vida i l'obra de l'artista, i ens acontentarem amb retre des d'ací el nostre particular homenatge a un escultor, dibuixant, gravador i ceramista que, com nosaltres fou estudiant en la seua joventut a l'Escola Superior de Belles Arts de València, i com nosaltres impartí la docència en matèries artístiques; en el seu cas, a l'Escola Nacional d'Art i a l'Institut Superior d'Art de Cuba, lloc on el dugué el seu exili després de la Guerra Civil espanyola.

Com passa amb tants altres intel·lectuals i artistes d'eixe fructífer període de la nostra particular avantguarda artística que foren els anys trenta, interromput brutalment per la Guerra del 36, l'esmentat exili és en gran mesura la causa per la que Moret fou oblidat entre nosaltres. Poc conegut en la seua terra natal, es tractava, tanmateix, d'un escultor de reconegut prestigi a Cuba, país on visqué fins a la seua mort, quan comptava 75 anys d'edat. Servisquen estos paràgrafs com a desgreuge davant l'oblit en què moltes vegades que-

La Facultad de Bellas Artes de San Carlos, y en su nombre el Departamento de Escultura de la Universidad Politécnica de Valencia, quieren sumarse con estas líneas al homenaje que el Excmo. Ayuntamiento de Sueca dedicará al escultor Enric Moret Astruells, en enero de 2011, coincidiendo con el vigésimo sexto aniversario de su fallecimiento en La Habana.

Decía Manuel Baixauli en la introducción al libro que escribió sobre el artista, en 1989, que restringir la figura de Enric Moret a su faceta de escultor dejando de lado su actividad política, revolucionaria, su labor pedagógica, y sus peculiares propuestas para un arte del futuro, sería excesivamente fragmentador. Preferimos no obstante dejar a otros, como el propio Baixauli, la necesaria labor de investigación y divulgación de la vida y la obra del artista, y nos contentaremos con rendir desde aquí nuestro particular homenaje a un escultor, dibujante, grabador y ceramista que como nosotros fue estudiante en su juventud en la Escuela Superior de Bellas Artes de Valencia, y como nosotros impartió la docencia en materias artísticas; en su caso, en la Escuela Nacional de Arte y en el Instituto Superior de Arte, en Cuba, lugar a donde le llevó su exilio tras la Guerra Civil española.

Como ocurre con tantos otros intelectuales y artistas de ese fructífero período de nuestra particular vanguardia artística que fueron los años treinta, interrumpido brutalmente por la Guerra del 36, dicho exilio es en gran medida la causa por la que Moret fue olvidado entre nosotros. Poco conocido en su tierra natal, se trataba, sin embargo, de un escultor de reconocido prestigio en Cuba, país donde vivió hasta su muerte, cuando contaba con 75 años de edad. Sirvan, pues, estos párrafos como desagravio ante el olvido en el que muchas

daren els que ens precediren en les nostres tasques, tant escultòriques com docents, i dels qui ens sentim deutors en el nostre compromís vital, en considerar-nos, com a artistes i com a docents, uns treballadors més, tal i com es considerava el mateix Moret, en lloc d'éssers extraordinaris destinats a ser aclamats i disfrutats per les èlits.

Per l'altra banda, quan parlem de l'art estem parlant d'un territori de cruïlles en el que la tradició i la contemporaneïtat conflueixen. És per això que per a nosaltres siga una satisfacció disposar d'una oportunitat com la present per a reiterar la nostra vocació de vetllar per la transmissió a les pròximes generacions d'allò que les generacions anteriors ens llegaren, i per això saludem com un acte de reparació i també de recuperació d'un fragment de la nostra memòria històrica (de la història, almenys, de l'escultura valenciana en els anys de la Segona República), l'homenatge que es prepara a un escultor com Enric Moret al municipi on nasqué, ara present entre nosaltres amb este meregut reconeixement.

Rescatar de l'oblit el seu llegat és, al nostre entendre, una bona notícia, perquè per a tota persona interessada en l'ofici d'escultor, o en l'evolució de la pràctica escultòrica en el passat segle, descobrir una obra fins al moment tan poc coneguda, pot ajudar-li a comprendre millor el paper que l'escultura ha jugat en cada moment històric com un reflex de la societat del seu temps i com un mode distint d'imaginar, de veure i entendre el món.

Esperem que els interessats per tot açò aprofiten l'ocasió que l'homenatge a Moret els brinda i encerten a entaular eixa mena de diàleg amb la seua obra. Val a dir que amb allò que al final deixà l'escultor perquè parlara per ell en la seua absència és la seua particular visió de les coses.

València, 25 d'octubre de 2010

veces quedaron quienes nos precedieron en nuestras tareas, tanto escultóricas como docentes, y de los cuales nos sentimos deudores en nuestro compromiso vital, al considerarnos, como artistas y como docentes, un trabajador más, tal y como se consideraba el propio Moret, en lugar de seres extraordinarios destinados a ser aclamados y disfrutados por las élites.

Por lo demás, cuando hablamos del arte estamos hablando de un territorio de encrucijadas en el que la tradición y la contemporaneidad confluyen. Es por eso que para nosotros sea una satisfacción disponer de una oportunidad como la presente para reiterar nuestra vocación de velar por la transmisión a las próximas generaciones de aquello que las generaciones anteriores nos legaron, y por eso saludamos como un acto de reparación y también de recuperación de un fragmento de nuestra memoria histórica (de la historia, cuanto menos, de la escultura valenciana en los años de la Segunda República), el homenaje que se prepara en el municipio donde nació a un escultor como Enric Moret, ahora presente entre nosotros con este merecido reconocimiento.

El rescatar del olvido su legado es, a nuestro entender, una buena noticia, porque para toda persona interesada en el oficio de escultor, o en la evolución de la práctica escultórica en el pasado siglo, el descubrir una obra hasta el momento tan poco conocida puede ayudarle a comprender mejor el papel que la escultura ha jugado, en cada momento histórico, como reflejo de la sociedad de su tiempo y como un modo distinto de imaginar, de ver y entender el mundo.

Esperemos que los interesados por todo ello aprovechen la ocasión que el homenaje a Moret les brinda, y acierten a entablar esa suerte de diálogo con su obra. Es decir, con aquello que a la postre dejó el escultor para que hablase por él, en su ausencia, de su particular visión de las cosas.

Valencia, a 25 de octubre de 2010

PABLO SEDEÑO PACIOS

Professor titular del Departament d'Escultura UPV. Comissari de l'exposició

Mai no és fàcil homenatjar algú que arriba a metes tan llunyanes en el camp de l'art, però encara ho és menys quan estes són de caràcter humà, pedagògic i de compromís ideològic.

Esta és una exposició en la qual creadors amb diferents formes d'expressió artística es reunixen per a homenatjar Enric Moret Astruells, l'home, el pare de família, l'artista i professor que sabé donar exemple i transmetre amb vida i obra no només els seus coneixements sinó valors i principis pels que lluità, obrint pas a generacions d'artistes posteriors.

Alguns d'estos antics alumnes, junt amb artistes valencians i cubans de diferents generacions s'han pogut sumar a esta mostra que organitza l'Ajuntament de Sueca, al mateix temps que altres institucions ho fan en una exhibició paral·lela a l'Havana.

Esta exposició recull expressions del passat i del present entre cultures germanes; visions del món expressades a través de la varietat, evidenciant el respecte i l'admiració sobre la figura d'Enric Moret i posant en valor les seues aportacions.

Moret és dels artistes capaços de mantenir viu un projecte al llarg de molt de temps. Transita de l'expressió i el gest poètic del missatge al que és formal. Guarda fidelitat al desenvolupament progressiu de la forma, gestada des del dibuix reflexiu a l'execució material, extraient de cada material elegit la seua màxima expressivitat.

En un dels meus viatges a Cuba vaig conèixer a tres escultors cubans, deixebles de Moret en diferents generacions, amb els quals vaig establir un fort lligam ideològic, professional i una gran amistat. El nostre principal tema de conversa eren les diferents formes

Nunca es fácil homenajear a alguien que alcanza metas tan lejanas en el campo del arte, pero cuando además éstas son de carácter humano, pedagógico y de compromiso ideológico, lo es todavía menos.

Ésta es una exposición en la que creadores con diferentes formas de expresión artística se reúnen para homenajear a Enrique Moret Astruells, al hombre, al padre de familia, al artista y profesor que supo dar ejemplo y transmitir con vida y obra no sólo sus conocimientos sino valores y principios por los que luchó, abriendo paso a generaciones de artistas posteriores.

Algunos de estos antiguos alumnos, junto con artistas valencianos y cubanos de diferentes generaciones se han podido sumar a esta muestra que organiza el Excmo Aymto de Sueca, al tiempo que otras instituciones lo hacen en una exhibición paralela en La Habana, Cuba.

Esta exposición recoge expresiones del pasado y el presente entre culturas hermanas, visiones del mundo expresadas a través de la variedad, evidenciando el respeto y la admiración sobre la figura de Enrique Moret y poniendo en valor sus aportaciones.

Moret es de los artistas capaces de mantener vivo un proyecto a lo largo de mucho tiempo. Transita de la expresión y el gesto poético del mensaje a lo formal. Guarda fidelidad al desarrollo progresivo de la forma, gestada desde el dibujo reflexivo a la ejecución material, extrayendo de cada material elegido su máxima expresividad.

En uno de mis viajes a Cuba conocí a tres escultores cubanos, discípulos de Moret en diferentes generaciones, con los que establecí un fuerte lazo ideológico, profesional y una gran amistad. Nuestro princi-

de percepció i opinió sobre el concepte d'art, en concret l'art públic. Em parlaven sobre la transmissió de coneixements de Moret en la seua formació i la importància sobre els conceptes i idees que afloraren a seu costat. Els seus plantejaments docents a través de l'escultura i la seua relació amb el medi ambient eren preocupacions comunes. La *viva presència del mestre*, tal com ho relataven els seus deixebles, em va fer pensar en la importància de l'educador des del costat humanista.

En aquells dies em parlaven sobre la possibilitat, llunyana aleshores, de realitzar una escultura de caràcter públic en homenatge a Moret a Sueca. Mesos més tard a l'Ajuntament de Sueca vaig conèixer el seu fill Enrique i a la família Moret. Allò s'albirava com un projecte llunyà però que lentament fou adquirint forma gràcies al suport de l'alcalde d'aleshores, Salvador Gil. El projecte es duqué a cap, l'escultura homenatge s'inaugurà l'any 1999 i la meua relació amb la família Moret fou estretint-se fins convertir-se en el que és hui, una profunda amistat.

Voldria finalitzar fent-me ressò d'un text enviat el 21 de setembre d'enguany, titulat *Nacimiento de Moret*, en el que un amic seu, Tupac Rivero, expressa el següent:

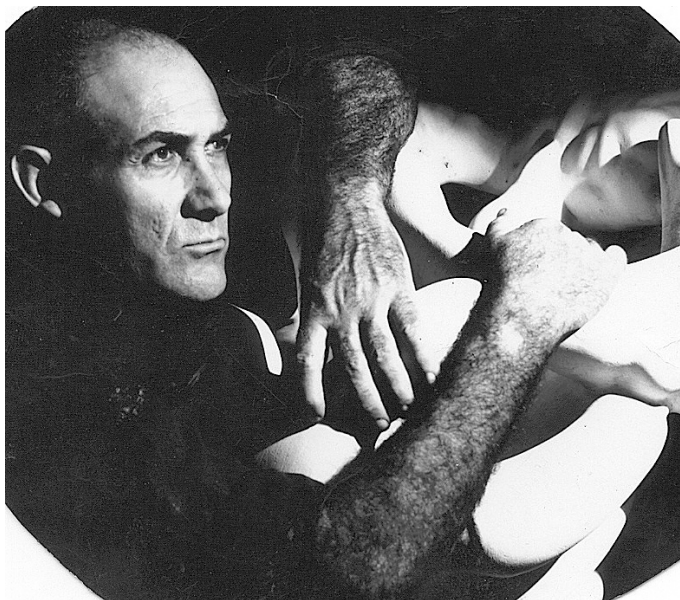
"Moret romandrà per sempre entre nosaltres. L'empremta i l'exemple que deixà en algunes generacions d'estudiants i amics perdurarà en el temps, no és important quant, sinó que transcendí i serví a altres per a avançar cap a la visió d'un món millor."

pal tema de conversación eran las diferentes formas de percepción y opinión sobre el concepto de arte, en concreto el arte público, me hablaban sobre la transmisión de conocimientos de Moret en su formación y la importancia sobre los conceptos e ideas que afloraron junto a él. Sus planteamientos docentes a través de la Escultura y su relación con el medioambiente, eran preocupaciones comunes. La 'viva presencia del maestro', tal cual lo relataban sus discípulos, me hizo pensar en la importancia del educador desde el lado humanista.

En aquellos días me hablaban sobre la posibilidad, lejana entonces, de realizar una escultura de carácter público en homenaje a E. Moret en Sueca. Meses más tarde en el Ayuntamiento de Sueca conocí a su hijo Enrique y a la familia Moret. Aquel se vislumbraba como un proyecto lejano pero que lentamente fue adquiriendo forma gracias al apoyo del entonces Alcalde Salvador Gil. El proyecto se llevó a cabo, la escultura homenaje se inauguró en 1999 y mi relación con la familia Moret fue estrechándose hasta convertirse en lo que es hoy, una profunda amistad.

Quisiera finalizar haciéndome eco de un texto enviado el 21 de septiembre de este mismo año, titulado 'Nacimiento de Moret' en el que un amigo suyo, Tupac Rivero, expresa lo siguiente:

Moret permanecerá por siempre entre nosotros. La huella y el ejemplo que dejó en algunas generaciones de estudiantes y amigos perdurarán en el tiempo, no importa cuánto, sino que trascendió y sirvió para avanzar a otros hacia la visión de un mundo mejor.

ENRIC MORET ASTRUCELLS

(Sueca, 1910 - l'Havana, 1985)

Escultor, dibuixant, gravador i ceramista. Residí i treballà a l'Havana des de 1941 fins a la seua mort.

Estudis

1928-1932 Escola Superior de Belles Arts, València. —1948 Escuela Nacional de Bellas Artes San Alejandro, l'Havana.

Activitat professional

1945-1959 Professor d'Escultura, Centro Politécnico de Ceiba del Agua, l'Havana. —1960-1962 Professor titular de Modelat i de Fundició, Escuela Taller de Artes Plásticas San Alejandro, l'Havana. —1961 Membre fundador, Unión de Escritores y Artista de Cuba (UNEAC). —1962-1975 Professor

d'Escultura, Escuela Nacional de Arte (ENA), l'Havana. —1965-1978 Director, ENA, l'Havana. —1968-1973 Assessor tècnic, ENA, l'Havana. —1976-1984 Fundador, degà i professor, Facultad de Escultura, Instituto Superior de Arte (ISA), l'Havana. —1980 Membre fundador, Comisión para el Desarrollo de la Escultura Monumentaria y Ambiental (CODEMA), Ministerio de Cultura, l'Havana.

Exposicions personals (escultura)

Salón Cau d'Art (Art Cave), València, Espanya (1934). —Enric Moret exhibix les seues escultures al Lyceum, l'Havana, 9-17 de març (1943). —Moret. Escultures, Lyceum, l'Havana, 3-8 de desembre (1943). —Council for Panamerican Democracy, Nova York (1944). —New School for Social Research, Nova York (1944). —Escultures d'Enric Moret, Casa de la Cultura Checoslovaca, l'Havana, 16 de juliol (1971). —Enric Moret. Escultures, Sociedad de Amistad Cubano-Española, l'Havana, març (1971). —*Exposició de fotografies de l'obra escultòrica d'Enric Moret*, Facultat de Belles Arts/Sala d'exposicions Els Porxets de Sueca, València, maig-juny (1980). —*Tierra quemada*. Exposició d'escultures d'Enric Moret, Galeria Habana, l'Havana, gener (1983). —Escultures de Moret, Galeria de Arte Servando Cabrera Moreno, l'Havana, 29 de març-7 d'abril (1983). —Escultures d'Enric Moret, Centro Provincial de Artes Plásticas y Diseño, l'Havana, 9 de febrer (1984). —*Exposición Enrique Moret (1910-1985)*. Escultures i dibuixos, Museo Nacional de Bellas Artes, l'Havana, 11 de setembre (1985). —*Homenaje a Moret*, Museo de la Marcha del Pueblo Combatiente/Galería de Arte Servando Cabrera Moreno, l'Havana, 19 d'abril (1988). —Retrospectiva d'Enric Moret, Sala de Esculturas, Gran Teatro de la Habana, 8 de gener (1991).

Exposicions col·lectives

V Salón Nacional de Pintura, Escultura y Grabado, Centro Asturiano, l'Havana, juliol-agost (1951). —Pintura, escultura, ceràmica. Retiro Odontológico, l'Havana, 18 de juliol - 2 d'agost (1953). —Sala Permanente de Artes Plásticas de Cuba, Palacio de Bellas Artes, l'Havana, 22 de juliol (1955). —Pintura i escultura contemporània, Zulueta 208, l'Havana, 21 de desembre (1956). —Escultura. *Cien años de lucha 1868-1968*, Galería de Arte Galiano y Concordia, l'Havana, octubre (1968). —Salón 70, Museo Nacional, l'Havana, juliol-setembre (1970). —Concurso 26 de Julio. Salón XXI Aniversario, Museo Nacional de Bellas Artes, l'Havana (1974). —Concurso 26 de Julio. Salón XXII Aniversario, Museo Nacional de Bellas Artes, l'Havana (1975). —I Trienal de Esculturas Pequeñas, Galería Amelia Peláez, Parque Lenin, l'Havana (1978). —Salón Nacional de Artes Plásticas UNEAC 78, l'Havana, 7 de gener (1979). —*La escultura en la Revolución*, l'Havana, agost (1983).

Premis

Premi en escultura, Escola Superior de Belles Arts, València (1932). —Premio Roma, Espanya (1935). —Primer premi Concurso Movimiento por la Paz, l'Havana (1952/1953). —Menció Concurso 26 de Julio. Salón XXI Aniversario, Museo Nacional de Bellas Artes, l'Havana (1974). —Premi Concurso 26 de Julio. Salón XXII Aniversario, Museo Nacional de Bellas Artes, l'Havana (1975). —Primera menció, Concurso Pro-Monumento a los Caídos en Playa Girón, l'Havana (1977). —Segon premi (*ex aequo*), I Trienal de Esculturas Pequeñas, Galería Amelia Peláez, Parque Lenin, l'Havana (1978).

Obres escultòriques

En la Espanya leal, caoba, talla directa, 90x50x40 cm (1942). —*Rebolera, espinillo*, talla directa (1942). —*Maternidad*, marbre, talla, ca. (1943). —*Caballo*, terracota, ca. (1943). —*Toro manso*, terracota, ca. (1943). —*La pudorosa*, bronze, 96 x 35 x 31 cm (1947). —*Palomas*, pedra (1950). —*Atmosfera de la esfera*, pedra, ca. (1951). —*América Latina*, pedra, talla directa 90 x 90 x 50 cm (1979).

Obres emplaçades a Cuba

Busto de Julio Antonio Mella, parque Terminal de Ferrocarriles, l'Havana (1944) —*Busto de Ignacio Agramonte*, Camagüey (1944). —*Atmosfera de la esfera*, Ministerio de Comunicaciones, l'Havana (1951). —*Busto de Pablo de la Torriente Brau*, marbre i bronze, Universitat de l'Havana (1953-1954). — *Busto de Juan Marinello*, col·lecció Casa Museo Juan Marinello, l'Havana, (1957). —*Busto de José Martí*, Instituto Nacional de Ahorro y Vivienda, Plaza de la Revolución, l'Havana (1961). —*Estatua de Fe del Valle*, marbre, 2,15 x 0,90 x 0,65 m, Parque Fe del Valle, Galiano y San Rafael, l'Havana (1961). —*Dos figuras del panteón de las Fuerzas Armadas Revolucionarias*, bronze, 1,73 x 0,80 x 0,15 m i 1,73 x 0,62 x 0,15 m, Cementerio Cristóbal Colón, l'Havana (1962). —*Busto de Mariana Grajales*, Escuela Mariana Grajales, l'Havana; *Monumento a Guillermon Moncada*, bronze, Campamento Internacional de Pioneros, Santiago de Cuba (1964). —*Busto de Rubén Martínez Villena*, marbre, 80 x 55 x 53 cm, jardins de la UNEAC, l'Havana

(1964). —*Busto de Rubén Martínez Villena*, pedra i ferro, jardins de la Facultat de Humanidades, Universitat de l'Havana (1964). —*Relieve de André Voisin*, marbre, Escuela André Voisin, l'Havana (1965). —*José Martí*, pedra, 2 x 1,50 x 0,47 m, jardins del Instituto Superior de Arte, l'Havana (1965). —*Monumento a Nguyen Van Troi*, quatre peces escultòriques, pedra, Parque Van Troi, Parque Manglar e Infanta, l'Havana (1976). —*Niño y paloma*, fusta, Palacio de los Pioneros, Parque Lenin, l'Havana, (1980). —*Idilio en ambiente hostil*, fusta i marbre, Instituto de Salud Animal, San José de las Lajas, l'Havana (1980). —*Los niños necesitan palomas*, marbre, 65 x 52 x 27 cm, Hospital Hermanos Ameijeiras, l'Havana (1982). —*América Latina*, pedra fosa, camp de tir Enrique Borbonet, l'Havana (1983). —*Busto de Carlos Baliño*, pedra fosa, Villa Clara (1983). —*Monumento a la Rebeldía Esclava*, bronze, antiguo ingenio Triunvirato, Limonar, Matanzas (projecte original de 1976, inaugurat parcialment en 1991). Té obres emplaçades a Espanya i República Dominicana.

Sobre l'artista

“Lo primero que me emociona de una escultura de Enrique Moret es el materia con que está hecha: la madera, el estaño, la piedra, el barro... Da la impresión de que la materia, por los caminos de la forma, regresa al alma de sí misma, a ese primer estado de las cosas vistas por el miedo primitivo del hombre ante ellas”.

(Suárez Solís, 1943)

Bibliografia

Homenaje a Moret (cat.), Museo de la Marcha del Pueblo Combatiente /Galería de Arte Servando Cabrera Moreno, l'Havana, 19 d'abril de 1988.

“El V Centenario recupera al escultor Enrique Moret”, *Levante*, València, 9 de febrer de 1990.

ALONSO, ALEJANDRO G.: “Cumple hoy 70 años el escultor Enrique Moret”, *Juventud Rebelde*, l'Havana, p.6, 21 de setembre de 1980.

ALONSO i CATALÀ, MANEL: “La recuperació d'Enric Moret”, *Levante*, València, 21 de gener de 1990.

BAIXAULI, MANUEL: *Enric Moret. Escultor*. Generalitat Valenciana, Ajuntament de Sueca i Comisión V Centenario, València, 1989, il·lus.

BARALT, LUIS A.: “Exposición de Moret”, *El Mundo*, l'Havana, març de 1943.

BLANCO, KATIUSKA: “Un monumento al esclavo libre”, *Gramma*, l'Havana, 16 de juliol de 1991.

CARNERO MUÑOZ, MANUEL: “Enrique Moret”, *España Republicana*, any 33, núm. 729, pp. 8-9, l'Havana, 1 de juliol de 1971, il·lus.

CARRASQUER ARTAL, J. ANTONI: *Personatges històrics suecans. Diccionari biogràfic*. Llibreria Sant Pere, Sueca, pp. 141-145, 2009, il·lus.

—“Cinzel en la mano”, *Verde Olivo*, l'Havana, pp. 58-59, 16 de juny de 1983, il·lus.

COATES, ROBERT M.: *Art Digest*, Nova York, 1944.

“La exposición Moret”, Carteles, p. 31, l'Havana, 12 de desembre de 1943.

FRIGULS, JUAN EMILIO: “Un parque a la gloria de Van Troi”, *El Mundo del Domingo*, l'Havana, 8 d'octubre de 1967, il·lus.

—“Fueron los picapedreros y fundidores los que...”, *Bohemia*, l'Havana, 14 de setembre de 1974.

GARCÍA GARCÍA, MANUEL: “La obra escultórica de Moret”, *Revista Setmanal*, València, 1978.

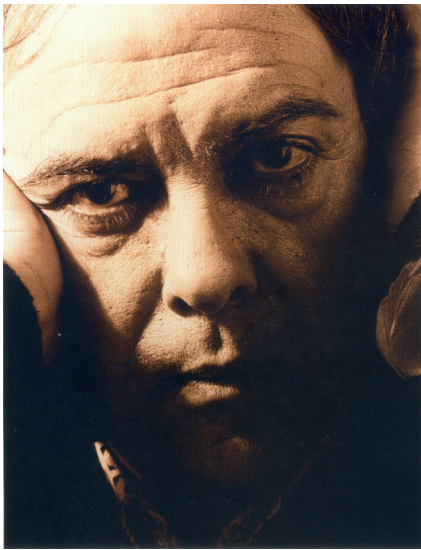

ENRIC MORET

Fusell barbut, 1972

Talla de caoba, 18 x 100 x 20 cm

-
- L'obra cubana d'un escultor valencià: Enric Moret", *Exposició de fotografies de l'obra escultòrica d'Enric Moret* (cat.), Facultat de Belles Arts / Sala d'exposicions Els Porxets de Sueca, València, maig-juny de 1980.
- GARRIDO, MARTÍN: *Esculturas de Enrique Moret* (cat.), Centro Provincial de Artes Plásticas y Diseño, l'Havana, 9 de febrer de 1984.
- GÓMEZ WANGÜEMERT, LUIS: *Carteles*, l'Havana, 1944.
- GONZÁLEZ RAMOS, ÁNGEL TOMÁS: "Voluntad contra el desamparo, Entrevista a Enrique Moret, Escultor", *El Caimán Barbudo*, l'Havana, abril de 1978.
- "Fuego a la tierra", *El Caimán Barbudo*, edició 183, pp. 28, l'Havana, març de 1983.
- HERNÁNDEZ GUERRA, ERENA: "Moret o el optimismo", *La Nueva Gaceta*, p. 6, l'Havana, 1983, il·lus.
- LÓPEZ EGEA, MIGUEL ÁNGEL: "Hijos ilustres de Sueca. Enrique Moret Astruells, escultor internacional, *Semanario Sueca*, Sueca, època 2, núm. 160, 15 d'octubre de 1978.
- LÓPEZ OLIVA, MANUEL: *Tierra quemada. Exposición de esculturas de Enrique Moret* (cat.), Galería Habana, l'Havana, gener de 1983.
- LUGO, REYNALDO: "La calle del escultor", *Moncada*, pp. 60-61, l'Havana, gener de 1985, il·lus.
- PÉREZ CONTEL, RAFAEL: "Enrique Moret", *Artistas en Valencia (1936-1939)*, Generalitat Valenciana, pp. 352-352, 1986.
- RAVELO, ALOYMA: "El monumento al esclavo", *Romances*, pp. 90-92, l'Havana, [19-], il·lus.
- RIVERO, ÁNGEL: "La realidad y el recuerdo de Enrique Moret", *Revolución y Cultura*, pp. 8-9, l'Havana, juliol-agost de 1983, il·lus.
- SÁNCHEZ, SONIA: "Esculturas de Enrique Moret, buena muestra de su arte", *Trabajadores*, l'Havana, 3 de març de 1984.
- SANTULLANO, JOSÉ: "Las esculturas de Moret en el Lyceum", *Siempre*, l'Havana, 7 de desembre de 1943.
- VILLA SOBERÓN, JOSÉ: "Elogio a Enrique Moret", *Revista Universidad de la Habana*, núm. 227, pp. 117-120, l'Havana, gener-juny de 1986.

ALFONSO PÉREZ PLAZA

Ingressà als 12 anys a l'Escola d'Arts i Oficis de València. Cursà estudis en 1953 a l'Escola Superior de Belles Arts de Sant Carles i obtingué el títol de professor de Dibuix en 1957 i la llicenciatura en 1981.

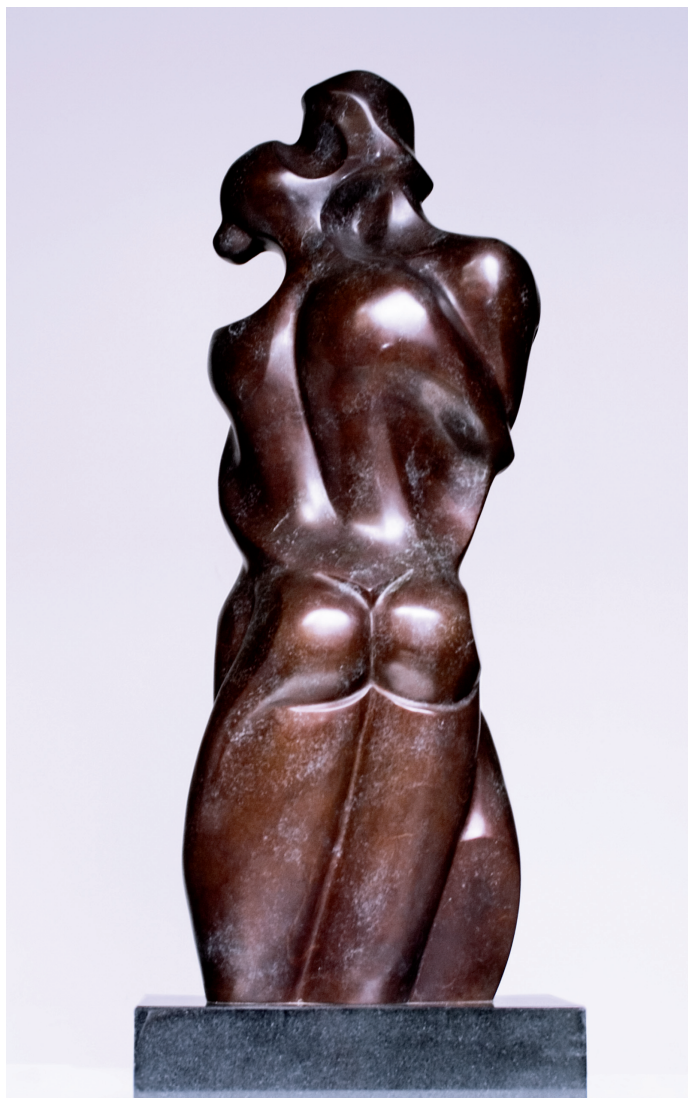
Doctor en Belles Arts per la Universitat Politècnica de València en 1989. Amplià els seus estudis durant 6 anys a Stuttgart (Alemanya), i posteriorment a París i Roma. Ha sigut professor titular del Departament d'Escultura de la Facultat de Belles Arts de València (Universitat Politècnica de València) de 1990 a 2007.

Obra en permanència

Museu de Vilafamés (Castelló). —Galería Ederti, Bilbao. —Galería Serrie, Madrid. —The Eaton Art Gallery, Eaton, Berkshire (Regne Unit). —Galería Kreisler, Madrid. —Galería Kreisler, Barcelona. —Jans Gallery, Amsterdam (Holanda). —Lladró Art Gallery, Nova York. Museu de la Ciutat, València. —Museu Històric Municipal, València. —Palaus de Neue i Solitude, Stuttgart (Alemanya). —Museu d'Eivissa. —Delegació del Ministeri d'Informació i Turisme, València. —Casa de Velázquez, Madrid. —Exposició Permanent-Museu, Catarroja (València).

Distincions

Primera medalla del Sindicato Español Universitario (SEU) (1957). —Segona medalla del SEU (1955). —Menció d'Honor en el VIII Saló de Març de València (1967). —Premi Senyera de l'Ajuntament de València (1967). —Medalla d'Or del IX Saló de Març de València (1968). —Medalla José Capuz del X Saló de Març de València (1969). —Medalla de la Delegació del Ministeri d'Informació i Turisme (1969). —Medalla d'Or de la Villa de Catarroja, València. —Medalla de la IV Feria Monogràfica Nacional de Arte en Metal, València (1972). —Becari de la Dotació d'Art Castellblanch en Roma (1969). —Becari de la Casa Velázquez de Madrid, patrocinat per l'Ajuntament de València en col·laboració amb el Govern de França, 1970, 1971 i 1972. —Medalla de Sant Carles de la Facultat de Belles Arts de Sant Carles de València (2007).

ALFONSO PÉREZ PLAZA

Abrazo, 1995

Bronze polit i patinat, 80 x 25 x 20 cm

ASCENSIÓN CHANQUÉS

L'artista plàstica hispano-brasilera es formà a l'Escola de Belles Arts de la Universitat de Rio de Janeiro, en els cursos d'Escultura i la llicenciatura de Disseny.

Crea simultàniament pintura i escultura i este doble talent s'ha vist reconegut amb l'obtenció de la Medalla de Bronze en pintura l'any 1966 i tres anys més tard la Medalla de Bronze en escultura en la inoblidable Exposició de Belles Arts del Ministeri d'Educació i Ciència.

Exposa habitualment en mostres individuals i col·lectives des de 1996. L'any 1988 torna a Espanya on ensenya disseny i pintura. Des de 1993 estableix la seua residència a Brasil i munta el seu estudi a Rio de Janeiro, encara que manté obert altre estudi a València, on retorna periòdicament.

Darreres exposicions

2009

6ª Zona Oculta do Conselho Estadual dos Direitos da Mulher - CEDIM, Brasil. —Circuit d'Art de Portes Obertes, Santa Teresa, Rio de Janeiro, Brasil. —Exposició Dual, Centre Cultural Casa Amarela, Santa Teresa, Brasil. —*Bemvindo a Primavera*, simbólica desfilada de flors amb el suport de l'Ajuntament de Rio de Janeiro creada per a commemorar l'arribada de la Primavera, *sembrant flors* (escultures de 2,60 m) per la ciutat.

2010

Centre Cultural de Petrópolis Raul de Leoni - individual d'Escultura. —Seleccionada per a participar en l'exposició de la III Edició Premi Sorolla a les Arts, Propeller Club de València. —Exposició individual, *Percursos*, de la Fundació de Cultura i Turisme de Petrópolis, Espai Cultural Peter Brian Medawar, Itaipava, Petrópolis. —Circuit d'Art de Portes Obertes, Santa Teresa, Rio de Janeiro, Brasil. —Exposició *Puxe a cadeira e vamos conversar*, escultura, Prefeitura de Niterói, Secretaria Municipal de Cultura, Fundació d'Art de Niterói, Centre Cultural Paschoal Carlos Magno, Sala Hilda Campofiorito.

ASCENSIÓN CHANQUÉS

Sol y Luna, 2010

Acer Inoxidable, 205 x 60 x 60 cm

CARLOS SALAZAR FRAILE

(Sueca, 1962)

Arquitecte tècnic superior per l'Escola Tècnica Superior d'Arquitectura del Vallès en Sant Cugat (Barcelona) 1994. Especialitat en Estètica i projecte arquitectònic.

Amb despatx d'arquitectura propi des de 1996, actualment combina esta activitat amb les de:

Professor associat al Departament de projectes a l'Escola Tècnica Superior d'Arquitectura de València des de 2000. Director de Projecte final del màster universitari de jardineria i paisatge de la Universitat Politècnica de València. Director de Taller 3 del màster universitari de jardineria i paisatge de la Universitat Politècnica de València.

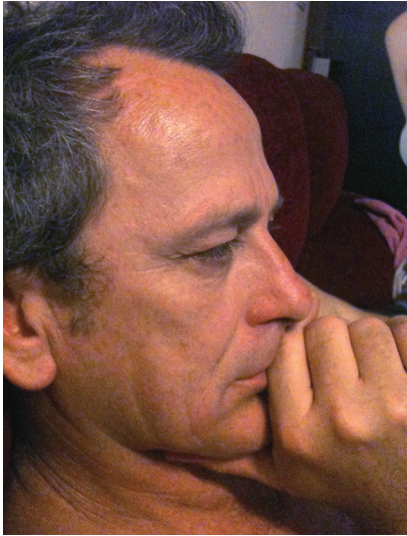
Altres activitats són la participació en debats, taules redones, conferències i publicació d'articles de premsa relacionats amb el món de l'arquitectura i la creativitat.

Ha realitzat tres exposicions, dos individuals i una col·lectiva, així com una publicació sobre el seu treball.

El seu treball es distingix per la relació expressiva entre llum natural i espai dins d'una materialitat continguda.

CARLOS SALAZAR
Espacio, luz, 2010
Fotografía, 70 x 47 cm

EVARIST NAVARRO SEGURA

(Castelló de Rugat, 1959)

Estudis acadèmics

1984 Llicenciat en Belles Arts a Barcelona.

1991 Doctor en Belles Arts a la Universitat Politècnica de València.
Professor del Departament d'Escultura.

Exposicions individuals

Somniadors. Galeria Cànem, Castelló de la Plana (1996). —*Cadascú al seu lloc II*. L'Almodí, València (1998). —*La Tombe d'Ofèlie*. École Nacional des Arts Decoratifs d'Estrasbourg, França (2000). —*Bio/s*. Palau dels Barons de Santa Bàrbara, Ontinyent. *Habitars*. Universitat Federal de Bahía, Salvador, Brasil (2003).

Exposicions col·lectives

Los 90 en los 80. IVAM Centre del Carme, València (1995). —*Taula de Liege*. Les Brausseurs. Liège, Bèlgica. *Movimiento Inercia*. Ica Proton. Amsterdam/ Luddwing-Forum, Aachen/ Universitat de València/ Club Diario Levante (1996). —VII Simposium d'Escultura. Gaesteateleier. Hollufgard, Dinamarca (1997). —Luleå Sommar Biennalé. Lulea, Suècia (2003). —*Arts al Palau*. Palau Ducal dels Borja, Gandia (2004). —Intervencions Plàstiques a la Marina, Castell de Dénia. *VIII Cabanyal Portes Obertes. Art i Ciudadania*, València. XXV Anys Sala Parpalló, València (2005).

Beques i premis

Beca per a la formació de professionals en indústries culturals. Ministeri de Cultura, Madrid (1994). —Beca d'Investigació Universitària Arts Institute of Chicago, Generalitat Valenciana. XI Beca Alfons Roig, Diputació de València (1996).

Obres en col·leccions

Fundació Cultural Bancaixa. —Fundación Cultural Banesto. —Fons d'Art Contemporani de la Universitat Politècnica de València. —Col·lecció d'Art Contemporani IVAM.

EVARIST NAVARRO

Secuencia, 2009

Terracota, 180 x 150 x 55 cm

FRANCESC VERA CASAS

(Sollana, La Ribera Baixa del Xúquer, 1953)

Llicenciat en Filosofia i Ciències de l'Educació per la Universitat de València. Doctor en Comunicació Audiovisual per la Universitat Politècnica de València.

Ha estat professor dels cursos de perfeccionament de fotografia del Centre Fotogràfic Visor entre els anys 1987 i 1996. Fou professor col·laborador de l'Institut Universitari de Creativitat de la Universitat de València entre els anys 1993 i 1998. Actualment imparteix classes de fotografia a la Facultat de Belles Arts i al Master Universitari de Fotografia de la Universitat Politècnica de València.

Ha realitzat exposicions individuals i ha estat seleccionat per a diverses mostres col·lectives. Té obra a col·leccions públiques i privades, tot destacant les de la Fundació Xarxa Cultural de Barcelona, la de la Fundación Telefónica de Madrid i l'IVAM de València. L'any 1990 fou seleccionat per al llibre de referència del projecte *Cuatro direcciones, fotografía contemporánea española* de l'editorial Lunwerg i el Museo Nacional Centro de Arte Reina Sofía de Madrid.

S'han publicat fotografies seues a diversos mitjans i és autor de diversos textos i llibres sobre fotografia.

FRANCESC VERA CASAS

(53° 20' 35" N; 06° 16' 46" O) (08/04/2007; 11:25:20), 2007

Impressió pigmentària sobre paper muntada sobre alumini, 100 × 67 cm

FRANCISCO SEBASTIÁN RODRÍGUEZ

(València, 1920)

Acadèmic de Número de la Reial Acadèmia de Belles Arts de Sant Carles de València.

Exposicions individuals

Sala Gran Vía, València (1947). —Sala Círculo Industrial y Mercantil, Saragossa. Sala Gran Vía, València (1948). —Sala Mateu, València (1949). —Sala Mateu, València. Sala Libros, Saragossa (1957). —Sala Mateu, València (1959). —Sala Libros, Saragossa (1960). —Galería Estyl, València (1966). —Galería Estyl, València (1970). —Galería Ambolo, Xàbia (1971). —Galería Nike, València (1972). —Galería Rincón del Mar, Dénia (1973). —Galería Nike, València (1975). —Galería Nike, València (1976). —Galería Círculo 2, Madrid. Galería De Luís, Madrid. —1978 Galería Nike, València (1977). —Galería Nonell, Castelló (1979). —Galería Rua-2, Burgos (1981). —Galería Arts-29, València. Sala Estephan, Vilajoiosa (1982). —Galería Arts-29, València. *Un paisaje que desaparece* (1984). —Galería Balboa-13, Madrid. Galería Estudi, Vila-real ((1985). —Galería Charpa, Gandia (1986). —Galería Balboa-13, Madrid (1987). —Galería Balboa, Madrid (1988). —Galería El Ensanche, València (1990). —Galería Espalter, Madrid (1991). —Galería Espatler, Madrid. Galería TAHIS, Lorca (Múrcia) (1996). —Galería Espatler, Majadahonda (Madrid) (1997). —Museu de Belles Arts Sant Pius V, València. *50 años en la pintura de Francisco Sebastián* Consorci de Museus. Conselleria de Cultura de la Generalitat Valenciana. ITINERANT: Sala C/ Mayor, Diputació d'Alacant i Centre Cultural La Merced, Ajuntament de Borriana (1999). —Museo Nacional de Bellas Artes. Buenos Aires (Argentina). —*50 años en la pintura de Francisco Sebastián*, juny-juliol i en el Palau de la Música de València, octubre-novembre. *La mirada en el Paisaje; Variaciones* (2003).

Al llarg de la seua trajectòria ha participat en innombrables exposicions col·lectives tant dins com fora del país.

Museus i Pinacoteques

Museu Provincial de Belles Arts de València, Sant Pius V. —Museu Popular d'Art Contemporani de Vilafamés (Castelló). —Museu de la Imprenta i de l'Obra Gràfica, Monestir de Santa Maria del Puig (València). —Institut Valencià d'Art Modern (IVAM). Fons de l'IVAM. —Museu Municipal de la Comunitat Valenciana. —Pinacoteca de la Caixa d'Estalvis de València. Bancaixa. —Pinacoteca de la Diputació Provincial de València. —Pinacoteca de l'Ajuntament de València. —Reial Acadèmia de Belles Arts de Sant Carles de València. —Banc de Sabadell de València. —Palau de la Música de València.

FRANCISCO SEBASTIÁN

El molina, 2006

Oli sobre llenç, 50 x 61 cm

(J²) JAIME I JAVIER SUÁREZ BERROCAL

Experiència Educativa

2008 – 2010 Universitat Politècnica de València. Cursant el Màster en Producció Artística.

Juny 2007 i 2008 Universidad de Puerto Rico recinto de Mayagüez. Llicenciatura en Arts Plàstiques

Experiència professional

2008 Artista plàstic, Isla Films, encarregat d'executar l'art d'un film produït a Puerto Rico. —2005 Tallerista, Museo de Arte Contemporáneo (proveir tallers d'art en programes d'educació). —2004 Assistent del Taller de ceràmica Hogan/Espinosa. Ajudant en la creació d'un mural i una escultura per a un projecte públic.

Experiència Artística

Trampa de arena, Fist_art Foundation, Dorado, Puerto Rico (Maig 2010). —*Colectiva navideña*, Galería Gandía Arts, Condado, P.R. (Desembre 2008). —*La vasija*, Galería Gandía Arts, Condado, P.R. (Maig 2008). —*Diez*, West Gallery, Mayagüez, P.R. (Març 2008). —*Colectiva navideña*, Galería Gandía Arts, Condado, P.R. (Desembre 2007). —*Entre muertos*, Teatro Figueroa Chapel, Mayagüez, P.R. (Octubre 2007). —*Colectiva*, Galería Gandía Arts, Condado, P.R. (Desembre 2006). —*Exposición de jóvenes*, Museo de Arte de Ponce, Ponce, P.R. (Maig 2006). —*A cuatro manos* (ind.), McCann Erickson, Guaynabo, P.R. (Novembre 2005). —*Colectivo estudiantil*, Galería de Chardón, Mayagüez, P.R. (Novembre 2004). —*Muestra uno*, Casa Cruz de la Luna, San Germán, P.R. (Febrer 2003).

JAVIER I JAIME SUÁREZ

Chamán, 2009

Action Paintig, Platja de la Malvarrosa, València. Vídeo instal·lació, 2010

Action Painting a Sueca, 2010

JORGE ROMERO GARCÍA

(L'Havana, Cuba 1965)

Escultor i dibuixant. Viu i treballa a l'Havana

Estudis

1983 Graduat en l'especialitat de Fundició en l'Institut Politécnico Amistad Cubano-Soviética de l'Havana.

1989 Graduat en Dibuix i Escultura en l'Escuela Provincial de Artes Plásticas San Alejandro de l'Havana.

1996-1997 Rep cursos de postgrau en l'Institut Superior de Arte sobre talla en marbre i fundició a la cera perduda.

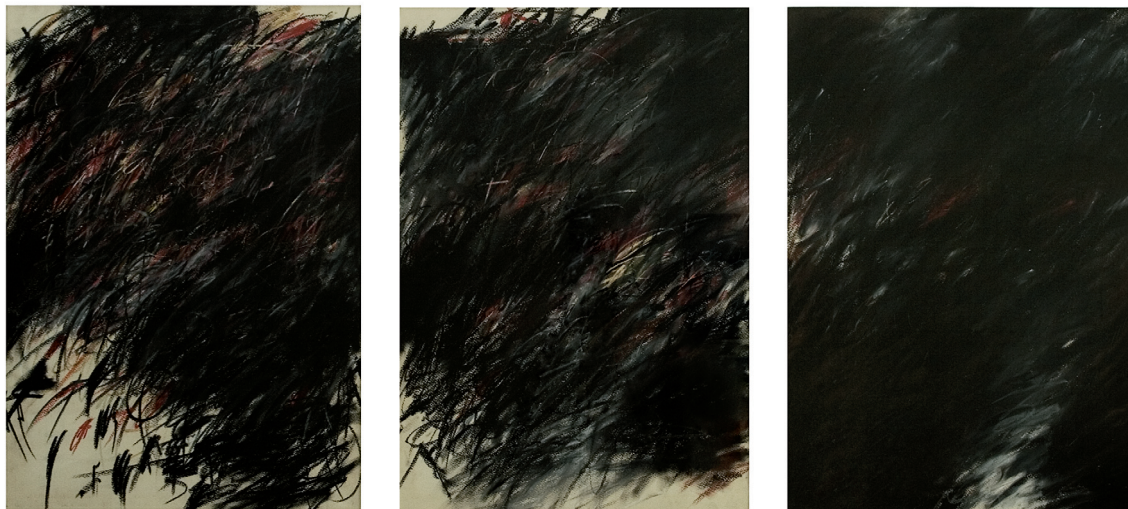
Participació en exposicions col·lectives a Cuba, Espanya i Mèxic.

Obres emplaçades en diversos llocs:

Escultura Ambiental, Piscina de l'Hotel Copacabana de l'Havana (1992). —Conjunt, Escultura ambiental, ferrociment policromat, Bungalows de l'Hotel Comodoro de l'Havana (1995-1997). —Escultura ambiental, V Simposio Internacional de Escultura. *Mármol. Sol*, Hotel Linda Mar, Complejo turístico de Cayo Largo, Cuba (1996). —Conjunt Commemoriatiu *Paisatge de Sueca* en equip amb els escultors Pablo Sedeño, René Negrín, Rolando Montero i l'enginyer Enrique Andújar, Sueca. Escultura ambiental, Encuentro Nacional de Escultores, Playa Bibijagua, Isla de la Juventud, Cuba (2000). —Escultura ambiental, IV Bienal Nacional de Escultura *Rita Longa* Hospital Psiquiátrico Provincial de Las Tunas, Cuba (2001). —Escultura, Escuela para Instructores de Arte Eduardo García Delgado de l'Havana (2002). —Conjunt escultòric, Primer Simposio de Escultura ESMAR a Cayo Coco, Ciego de Ávila (Cuba), 2004. —Escultura ambiental, col·lecció privada, Albacete (2004). —Escultura ambiental, emplaçada provisionalment, I.S.A., l'Havana (2005). —Parque TRONO III Simposio Nacional de Escultura Ambiental *Rita Longa* de Manzanillo, Cuba (2008). —Escultura Pública, *Homenaje al poeta Antonio Machado*, I Simposio Internacional de Escultura, Sòria (2009).

Premis

Primer Premi del Concurs per al Monument a Lázaro Peña (amb René Negrín, Juan Quintanilla i Reynaldo Togores) (1989). —Primer Premi del Concurs Nacional per al conjunt escultòric destinat a l'àrea exterior del Cabaret Tropicana a Santiago de Cuba (treball en equip) (1990).

JORGE ROMERO

Tríptico I, 2006

Pastel gras sobre cartolina, 200 x 80 cm

JOSÉ ESTEVE EDO

(València, 1917)

Doctor en Belles Arts. Catedràtic de la Facultat de Belles Arts de València. Degà electe d'esta facultat des de 1979 fins a la seua jubilació en 1985. Acadèmic de Número de la Reial Acadèmia de Belles Arts de Sant Carles de València. Fill Predilecte de la Ciutat de València. L'any 2004 va rebre a València la distinció de la Generalitat al Mèrit Cultural.

Posseïx un extens currículum tant per la seua obra com pels reconeixements rebuts:

—Primer Premi Nacional d'Escultura (1945). —Segona Medalla d'Escultura en la Exposició Nacional de Belles Arts (1968). —Primer Premi d'Escultura en la XVIII Exposición de Pintores de África (1968). —Segon Premi d'Escultura "Medusa Aurea" en l'Accademia Internazionale de Roma (1982). —Beca d'ampliació d'estudis del Govern francès (1948). —Beca d'intercanvi i ampliació d'estudis a Itàlia (1950). —Beca per a ampliació d'estudis a l'estranger per la Diputació de València (1962).

—Beca d'estudis a l'estranger per la Fundació Juan March (1966). —Beca a El Aaiún (Sàhara espanyol) per la Presidència del Govern (1974).

Ha realitzat innumbrables exposicions, algunes d'estes junt als mestres internacionals de l'escultura.

JOSÉ ESTEVE EDO
El acordeonista, 1962
Bronze, 130 x 40 x 30 cm

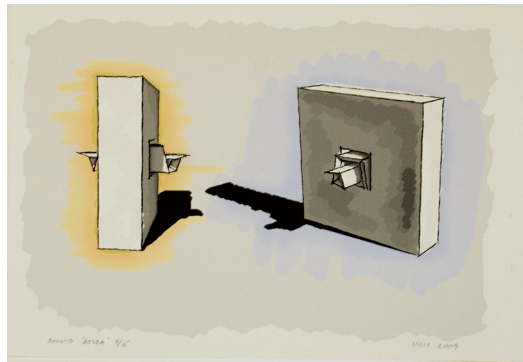
JOSÉ RAMÓN VILLA SOBERÓN

(Santiago de Cuba, Cuba, 1950)

Realitza estudis mitjans en l'especialitat d'Escultura a l'Escola Nacional d'Art i estudis superiors a l'Acadèmia d'Arts Plàstiques de Praga (Txecoslovàquia).

És un artista que projecta els seus treballs per a espais públics i urbans. S'expressa a mitjana i gran escala i treballa fonamentalment en pedra, acer i bronze. Al llarg dels més de vint anys de labor professional ha participat en vint-i-set simposis internacionals d'escultura i són de la seua autoria trenta-tres obres emplaçades en importants llocs com Mèxic, Bolívia, Espanya, Alemanya, Eslovènia, Portugal, Brasil, Costa Rica, Canadà, Xile i Cuba.

És professor d'Escultura a l'Instituto Superior de Arte de l'Havana, és membre de la Unión Nacional de Escritores y Artistas i President de l'Asociación de Artes Plásticas des de 1993, així com de l'Asociación Internacional de Artistas Plásticos (AIAP).

Serigrafia

Esbós per a *Ática*, 2009

Serigrafia sobre paper, 32 x 50

JOSÉ RAMÓN VILLA SOBERÓN

Ática, 2009

Acer inoxidable, 160 x 120 x 90 cm (En l'actualitat exposada a l'IVAM)

JUAN M. JUAN MARTORELL

Doctor en Belles Arts pel Departament de Pintura de la Facultat de Belles Arts de la Universitat Politècnica de València. Professor de Paisatge en l'esmentada facultat des de 1979.

En la seua trajectòria figura una primera etapa fins a 1977, aproximadament, de pintura expressionista i retrat, i una segona a partir d'esta data, centrada en el paisatge. Ha realitzat nombroses exposicions individuals i col·lectives.

Premis

Primer Premi i Medalla d'Or, Segorbe (1973). Pensió de Paisatge a Segovia. —Primer Premi al XVIII Premi Goerlich-Miquel (1976). —Beca en la Casa Velázquez a Madrid, per l'Ajuntament de València (1976). —Primer Accèssit (equivalent al segon premi) al IV Saló de Primavera de Pintura i Escultura de València (1976). *Actual Premi Bancaixa*. —Primer Premi "Per il Figurativo" al Concorso de Pintura Ala Bianca organitzat per la Associazione Florencia (1980). —Terzo Premio Assoluto y Mostra Personale en el concurs internacional Premio Targa Europea, organitzat per la Galería Forum Interart en Roma (1981).

JUAN MANUEL JUAN MARTORELL

Reflejos en el Júcar, 2005

Oli sobre llenç, 73 x 92 cm

LEONARDO GUTIÉRREZ GUERRA

(L'Havana, Cuba, 1973)

Escultor. Viu i treballa actualment a València.

Estudis

1988 Graduat en l'Escuela Elemental Óscar Fernández, Trinidad, Sancti Spiritus, Cuba.

1992 Graduat en l'Escuela Nacional de Artes de l'Havana (Cuba).

1997 Graduat de l'Instituto Superior de Artes de l'Havana (Cuba).

Exposicions personals

Super tesis, Galeria de la Escuela de Artes de l'Havana, Cuba (1992). — *Isla de azúcar*, Centro de Desarrollo de las Artes Visuales de l'Havana (1997). — *Cosecha 1999*, Centro de Arte Contemporáneo Wilfredo Lam, l'Havana (1999). — *Sin veneno en las flechas*, Galeria de Benito Ortíz, Trinidad (Cuba) (2007). — *...del baile y las revoluciones por minuto*, Galería Luz y Suárez del Villar, Madrid (2008). — *Numismática*, Galeria Mister Pink, València, Espanya (2009).

Ha participat en nombroses exposicions col·lectives a Cuba, Espanya i Alemanya.

Premis

I Bienal de Escultura Teodoro Ramos Blanco, (1996). — Premi del Centro de Desarrollo de las Artes Visuales. — *II Bienal de Escultura Teodoro Ramos Blanco*, (1998). — Premi de la Càtedra Luis de Soto, Universitat de l'Havana. — Premi de la Galería Forma. — Premi de l'Academia San Alejandro. — Premi del Centro Provincial de Artes Plásticas y Diseño, l'Havana. — *III Bienal de Escultura Teodoro Ramos Blanco*, (2000). — Premi de l'Academia San Alejandro. — Menció de la Galeria Teodoro Ramos Blanco.

LEONARDO GUTIÉRREZ

De la sèrie *La Esquina Roja*, 2003

Bronze patinat i polit, 90 x 60 x 60 cm

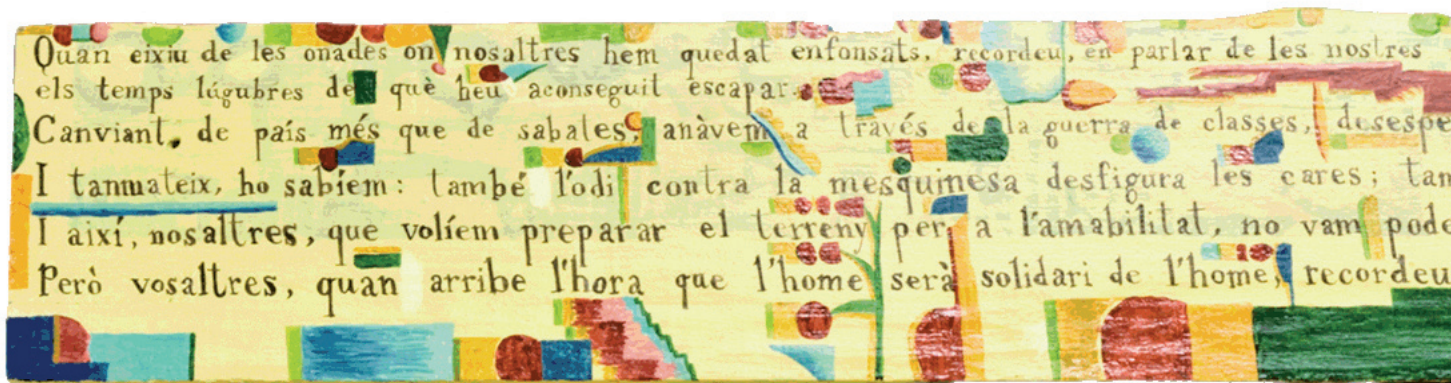

MANUEL BAIXAULI

(Sueca, 1963)

Estudia Pintura a la Facultat de B.B.A.A. de València. Guanya un grapat de premis i es fa un nom, però a mesura que madura el seu estil s'allunya de modes, galeries i concursos i emprèn un camí personal caracteritzat per l'obsessió de refer constantment les seues obres, que sovint tarden lustres i fins i tot dècades a ser enllestides.

Entra de professor a l'Escola d'Art Escultor Beltran, de Sueca, feina que li permet continuar fent una obra sense urgències econòmiques.

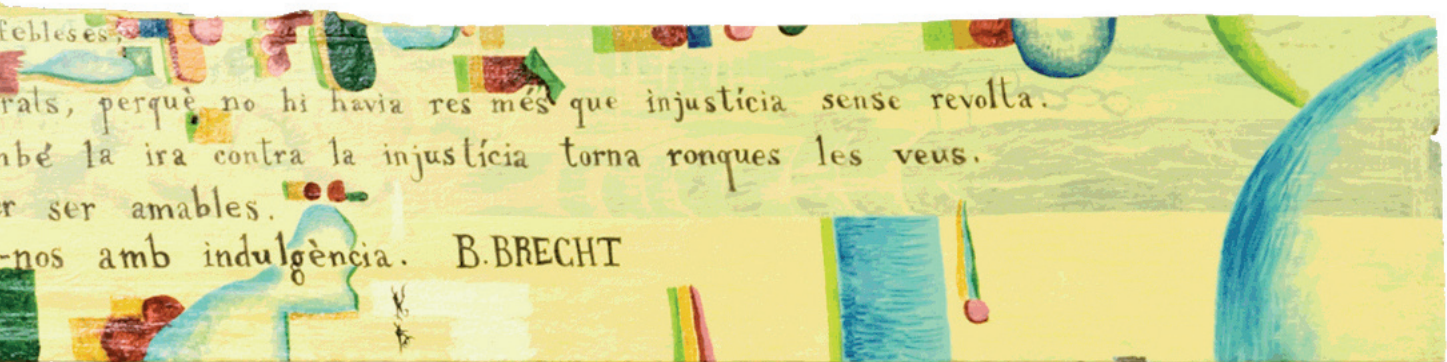

MANUEL BAIXAULI

Quan eixiu de les onades...

Tècnica: mixta

Als trenta anys d'edat comença a escriure. *Espiral*, primer llibre que publica, és un recull de contes brevíssims on plasma les obsessions —la fugacitat de tot, la mort, l'oblit...— que ja eren presents a la seua pintura i que es reflectiran, també, en les obres posteriors. El segueixen les novel·les *Verso* i *L'home manuscrit*. Aquesta última rep una acollida espectacular per part de la crítica, amb sis premis, i esdevé, tot i la seua complexitat, un èxit de vendes.

MANUEL SILVESTRE

Catedràtic de Serigrafia de la Facultat de Belles Arts de València.

Premis

Escultura en Forja, Escuela de Artes y Oficios, Madrid (1971). —Tercera Medalla de Gravat en el XLIII Saló de Otoño, Madrid (1973). —Primera Medalla de Gravat en el XXXIV Saló de Otoño, Ciutat de Mallorca i Medalla en la I Biental d'Art de l'Escola Superior de Belles Arts de València, (ambdues 1975). —IV Biental Internacional de Grabado Josep de Ribera, Xàtiva (València) (1993). —Taller Graphispac, Casa Americana de Madrid, dirigit por Michel Ponce de León (1971). —Beca del Estado de Paisaje de la Fundación Rodríguez-Acosta de Granada (1969). —Beca d'Investigació en les Arts Plàstiques, concedida pel Ministeri de Cultura (1980).

Exposicions Individuals

Galeria L'Eixam, València (1979). —Acadèmia d'Arts Plàstiques, Universidad de Sonora (1980). —Ajuntament de Silla, València (1991). —Galeria Tábula, Xàtiva (1993). —Sala Ajuntament d'Alacant (1994). —Galeria Viciàna, València (1996). —Caixa Rural de Torrent (1999). —Sala Luis Garay, Universidad de Múrcia (1999). —Sala d'Exposicions d'Ibercaja, València (1999). —Centro Cultural, Diputación de Albacete (2001) —Museo de Arte Contemporáneo de Yucatán, Mèxic (2001). —Galeria Jamete, Cuenca (2003). —Palau de la Música de València (2004). —Fundación CIEC, Betanzos (2004). —Ambigú Segorbe, Castelló (2005). —Casa de la Cultura d'Almansa (2008). —Universidad de Pereira, Colòmbia (2008). —Jardí Botànic de València (2008). —*Territorios de la gráfica*, Colegio de España en París (2010). —*Obra gráfica y libros de artista* en el Museo del Grabado de la Estampa Digital, Ribeira (A Coruña) (2010).

Ha participat en nombroses exposicions col·lectives.

La seua obra es troba en diverses institucions, així com en col·leccions públiques i privades.

MANUEL SILVESTRE

Librería, 2009

Tècnica Mixta, 75 x 105 cm

MIGUEL ÁNGEL RÍOS PALOMARES

(València, 1949)

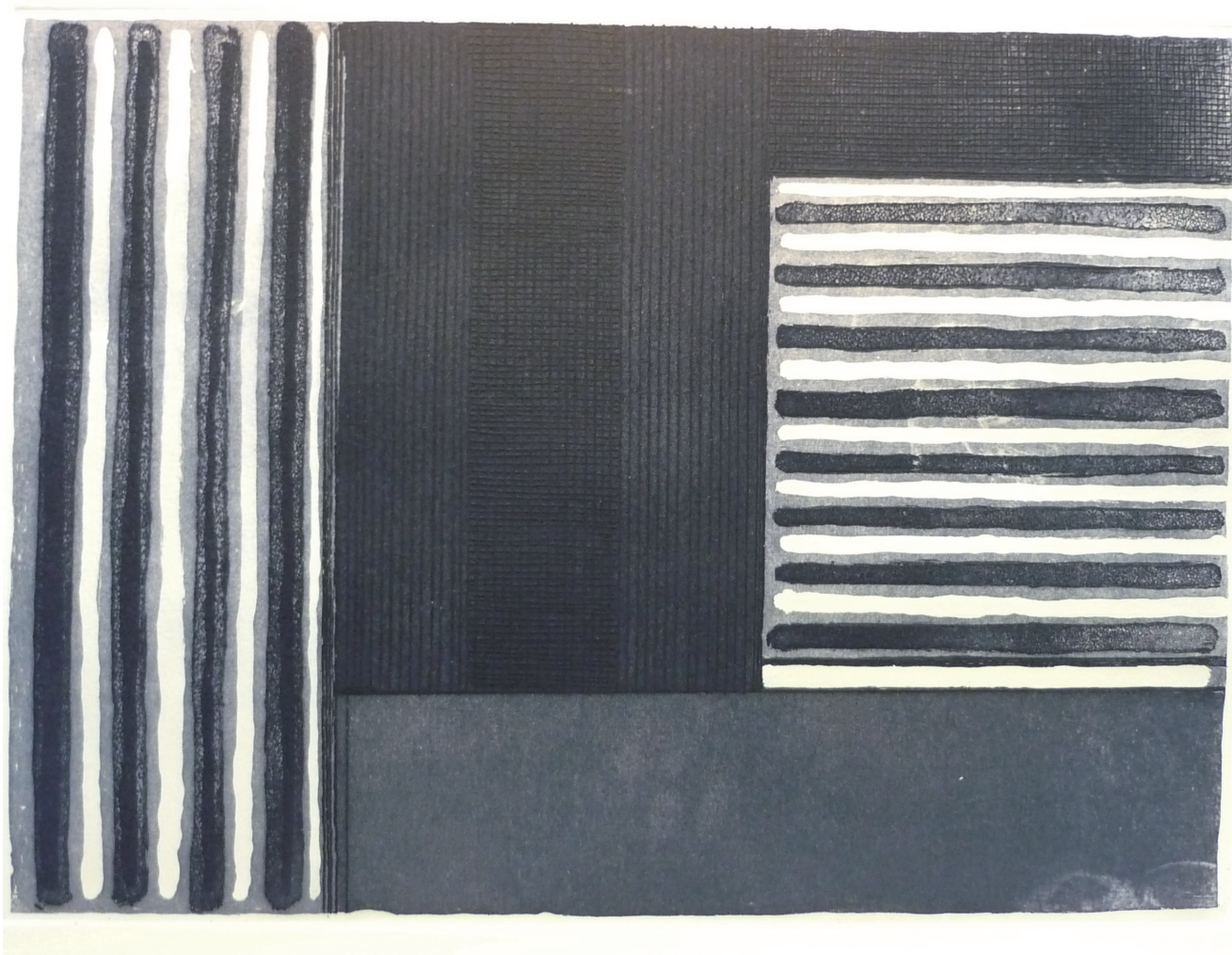
Doctor en Belles Arts i Catedràtic per la Universitat Politècnica de València. Des de 1981 és professor de la Facultat de Belles Arts de València. Des de 1973 ha realitzat diverses exposicions individuals i col·lectives, d'entre les quals destaquen en els últims anys:

—College of Fine Art University of New Mexic, Estats Units (1998). —*Suite 45 Grabados*, Palau de la Música de València (1999). —Salón Internacional del Grabado, Madrid (1999-2006). —*Ciudades gemelas València-Magúncia*, Ajuntament de Magúncia (2003). —III Trienal de Arte Gráfico La Estampa Contemporánea, Palacio de Revillagigedo de Gijón (2003). —*20 Artistes pels Drets Humans*, Palau de la Música de València (2003). —Museo de la Stampa de Soncino-Italia (2005). —Da LODZ a Urbino-Itàlia, Sala Wladyslaw Streminski de Polònia (2005). —Sala Bramante de Ferminaggo-Itàlia (2005). —Universidad National Yunlin University of Science, Taiwan (2006). —*Encreuament de Mirades Mèxic-Taiwan-Espanya* (2007). —Trenza Trazo Escuela de Artes Plásticas, Universidad Autónoma de Sinaloa-Mèxic (2007). —*Grabados09*, Galeria Kessler Battaglia de València (2009).

Ha presentat mostres col·lectives en diferents museus i galeries d'art d'Espanya, Xile, Mèxic, Itàlia, Estats Units, Polònia etc. També ha realitzat estàncies en tallers de gràfica i ha impartit cursos relacionats amb el gravat on cal ressaltar:

—Taller de gràfica experimental, l'Havana (1996). —Taller de tècniques gràfiques en la Acadèmia de Belli Arti di Venezia. —cursos internacionals de gràfica KAUS Urbino-Italia (2001).

Com a professor ha participat en màsters, cursos de doctorat, cursos de postgrau, conferències, etc. La seua obra es mostra en col·leccions en el Museo de la Solidaridad Salvador Allende de Xile, en l'Institut Statale d'Arte d'Urbino-Itàlia i en el Fons d'Art Contemporani de la Universitat Politècnica de València.

MIGUEL ÁNGEL RÍOS

Territori, 2009

Aiguafort i aiguatinta sobre paper, 70 x 70 cm

MILAGRO ESTEVE RIERA

Cursa estudis complets en l'Escola Superior de Belles Arts de Sant Carles de València. Ha realitzat nombroses exposicions tant personals com col·lectives.

Premis

Primer Premi de Dibuix al Cercle de Belles Arts de València (1971). —Primer Premi Direcció General de Belles Arts. València (1971). —Pensió de Paisatge a la Fundación Rodríguez Acosta de Granada (1971). —Pensión Casa Velázquez en Madrid per l'Ajuntament de València (1971). —Primera Medalla en el XLV Saló de Otoño. Palacio de Cristal, Madrid (1977). —Premi Senyera d'Art, Ajuntament de València (1978). —Pensió de l'Acadèmia Espanyola de Belles Arts a Roma (1979). —1° Posto Assoluto. Concorso Ala Bianca. Florència (1980). —Coppa Citta di Casenta en el Concorso Itàlia 2000. Nàpols (1983). —Primer Accèssit i Adquisició en el Saló de Otoño de l'Ateneu de València (2000). —Primer Premi en XXI Concurso de Pintura del Colegio Oficial de Agentes Comerciales de València. València (2001).

MILAGRO ESTEVE RIERA

Arco Iris, 2004

Oli sobre llenç, 97,3 x 130 cm

MIQUEL GUILLEM

(Sueca, 1953)

Doctor en Belles Arts per la Universitat Politècnica de València. Professor en la Facultat de Belles Arts i impartix docència en el Departament de Dibuix, on ha col·laborat en les tasques de gestió en els últims anys.

Ha realitzat exposicions, cartells, muntatges i instal·lacions en diferents ciutats de l'estat espanyol i de l'estranger.

Motivat per l'art i la col·laboració, participa en múltiples exposicions col·lectives solidàries.

MIQUEL GUILLEM

Sueca - l'Havana

MIDES: Variables segons instal·lació. Quatre peces de:

1 . 20 x 20 x 12 cm

2 . 20 x 20 x 5,5 cm

3 . 20 x 24 x 5,5 cm

4 . 20 x 25,5 x 5,5 cm

TÈCNICA: Assemblatge de fustes amb miralls i fotografies

MOISÉS GIL

(Concentaina, El Comtat, 1963)

És doctor en Belles Arts per la Universitat Politècnica de València.

En l'actualitat és professor titular d'Universitat del Departament d'Escultura de la Facultat de Belles Arts de Sant Carles de València (UPV).

Premis

Premi d'Escultura en el Primer Certamen d'Escultura a l'Aire Lliure d'Orpesa del Mar, Castelló (1983). —Menció Honorífica i Medalla en la VIII Bienal Internacional de Arte de Màlaga (1985). —Primer Premi d'Escultura, Premio Internazionale di Arte Contemporánea Remo Brindisi, Ferrara, Itàlia (2000). —Menció Especial en el IV Concurs d'Arts Plàstiques Chambre Officielle de Commerce d'Espagne en France, París (2002). —Premi Alfonso Arana d'Escultura Plàstica Llatina, Barcelona (2004).

Ha realitzat exposicions individuals i col·lectives arreu d'Espanya, Europa, Amèrica Llatina, els Estats Units i el Japó. Actualment en prepara una per a Espanya, França (al Museu del Louvre) i Alemanya (a la Galeria Reitz). Cal destacar les exposicions individuals als espais institucionals més importants d'Espanya, com són la del Museu Barjola a Gijón, el Palau de Villardompardo a Jaén, Palau de la Música de València, Centro Cultural El Matadero, d'Osca, la sala El Brocense de Càceres, el castell de Santa Bàrbara a Alacant i en l'actualitat prepara una mostra d'escultura a l'aire lliure al Parque del Retiro de Madrid.

MOISÉS GIL

Desfent la reixa, 2009

Acer i alumini, 192 x 60 x 42 cm

PABLO SEDEÑO PACIOS

(València, 1956)

Escultor

Dr. professor titular de la Universitat Politècnica de València en el Departament d'Escultura.

Forma part del Grup d'Investigació *Arte-Arquitectura. Cátedra Blanca UPV*.

Desenvolupa la seua activitat artística, docent i investigadora en propostes i intervencions en espais públics naturals, arquitectònics i urbanístics.

Des de 1981 participa en concursos, simposis, etc. i rep encàrrecs d'institucions públiques i privades, d'entre les quals podem destacar:

Libertad de Expresión, Parque Lineal de Albacete. AVT. —*Homenaje a los balseros*, III Simposio Internacional en Guardalavaca, Holguín, Cuba.

Ministerio de Cultura. —*Rostridades III*, Parque escultórico. Escuela de Ingenieros de Caracas, Venezuela. —*Para los Mapas*, IX Simposio MarmolSol. Isla de la Juventud, Cuba. —*Para las Islas*, Ajuntament de Carlet, València. Diputació de València. M.O.P. —*Rostridades III*, I Simposio de Escultura Paseo Manzanares, Gobernación de Cumaná, Venezuela. —*Tránsitos*, Ajuntament de Picassent, València. Diputació Provincial de València. M.O.P. —*Paisajes de Sueca*, Ajuntament de Sueca, València. —*Percepciones*, Centro Educativo Medioambiental de Murcia. CAM. —*Territorios*, IV Simposio de Escultura Santiago de Xile. Ciudad Empresarial Huechuraba.

Impartix conferències a la School of the Art Institute of Chicago, Instituto Superior de Arte de l'Havana, Universidad Central de Venezuela, University of Austin (Texas), Universidad de Finisterrae (Santiago de Xile).

PABLO SEDEÑO

En los Almendros, 2010

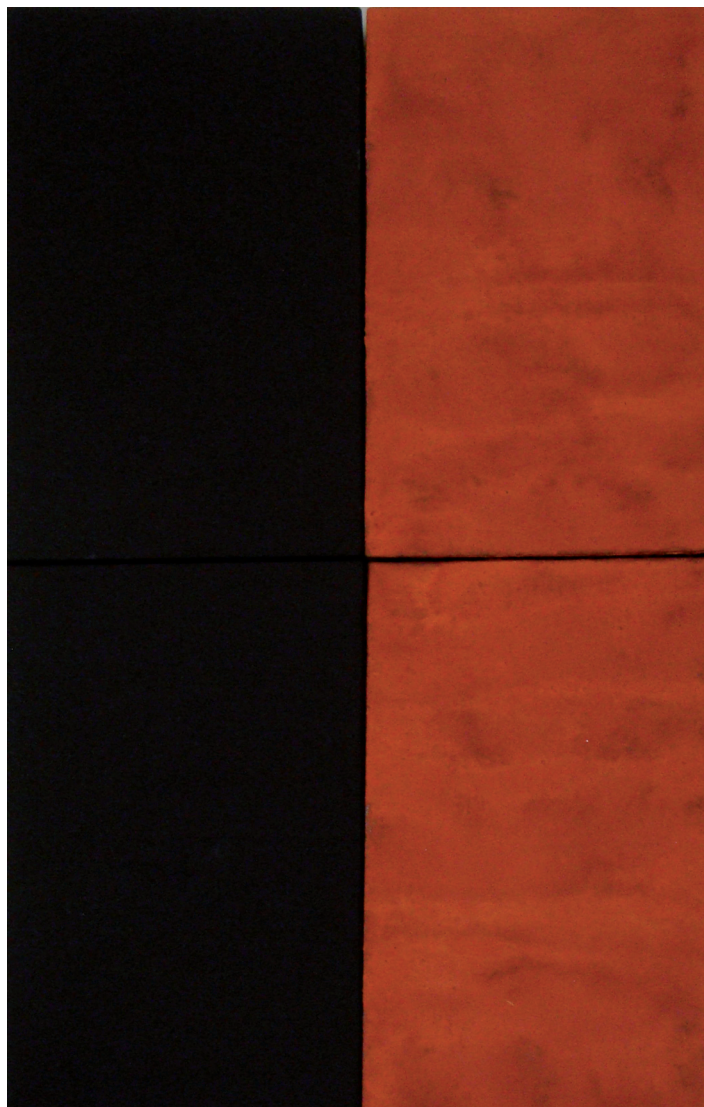
Acer soldat, 40 x 184 x 104 cm

RAFAEL CALDUCH

És un dels pintors valencians d'avantguarda amb major projecció nacional i internacional. La seua trajectòria creativa es prolonga, des de ja més de quatre dècades, en diverses dimensions: *artística* (nombroses exposicions i catàlegs ho testimonien), *docent* (és doctor i catedràtic de la Facultat de Belles Arts de la Universitat Politècnica de València) i *investigador*, especialment en l'àmbit de l'experimentalisme matèric i cromàtic; totes estes inscrites en un permanent compromís ètic i civil.

La seua evolució artística s'inicia amb una fase de figurativisme simbòlic i marcat caràcter crític davant l'imperialisme (*Vietnam*, 1968) i al franquisme (*El descanso del guerrero*, 1973; *Interior*, 1974), per a avançar des d'aleshores en un procés d'estilització formal caracteritzat per la reducció d'elements iconogràfics que, després d'una llarga i fecunda transició que es concreta en sèries com *Chimeneas* (1977), *Puentes y ríos* (1987), *Escrituras del límite* (1994) o *Del silencio a la voz* (1998) entre d'altres, el conduïx a l'abstracció lírica actual en la que pràcticament prescindix de tot referent (*El retablo vacío*, 1999; *Campos simbólicos*, 2008) fins al punt de plasmar, al límit, la nuesa formal de l'obra (*En la orilla*, 2010).

RAFAEL CALDUCH
Políptico, 2008
Tècnica mixta, 45 x 120 cm

RENÉ NEGRÍN MÉNDEZ

(Bejucal, l'Havana, 1949)

Escultor. Professor consultant de la Facultat d'Arts Plàstiques de l'Institut Superior d'Art de Cuba.

Membre de la Unió d'Escriptors i Artistes de Cuba, Associació d'Artistes Plàstics.

Estudis realitzats:

1963 -1965 Taller d'Arts Plàstiques de Bejucal.

1965 - 1968 / 1973 - 1974 Escola Nacional d'Art, Cubanacán. Graduat en la especialitat d'Escultura.

1976 - 1981 Institut Superior d'Art. Graduat en la especialitat d'Escultura.

2000 - 2002 Màster en Art. Institut Superior d'Art. Professor consultant.

Ocupa una plaça com a professor d'Escultura en la Facultat d'Arts Plàstiques de l'Institut Superior d'Arts des de 1985 fins a l'actualitat.

RENÉ NEGRÍN

S/T, 1998

Fusta de caoba tallada, 50 x 16 x 8 cm

SEBASTIÀ MIRALLES PUCHOL

(Vinaròs, Castelló, 1948)

Va estudiar escultura entre els anys 1967 i 1972 a l'Escola Superior de Belles Arts de Sant Carles de València i la de Sant Jordi a Barcelona. Llicenciat per la Facultat de BB.AA. de Barcelona i doctor per la Facultat de Belles Arts de València. Exercí com a Professor del Departament d'Escultura de la Facultat de Belles Arts de Sant Carles des de l'any 1981 fins al 2008.

Dels treballs artístics d'este autor hem de ressenyar les escultures públiques realitzades amb gran format. *Presència*, ubicada al Parc Joan Pellisser de Bellreguard, València (1986). *L'origen, el trànsit i la transcendència*, instal·lada a la Capella de l'Ordre de Santa Anna, Terol (1990). Realitza *Discurs Solar*, situada a la ribera del riu Xeraco, a Xeraco (València) (1992). *Ab-U*, col·locada als jardins del campus de la Universitat Politècnica de València (2001). *Maimarà estel de terra enllà*, és al Cinturó

Verd d'Aldaia (València) (2002). *Cruïlla*, es allotjada a la capella de l'ermita de Sant Sebastià de Vinaròs (Castelló) (2006). *Creixent*, està emplaçada al carrer de Sant Cristòfol de Vinaròs (Castelló). Realitzà *Absent del temps que fuig*, penjada a la façana de l'Escola Tècnica Superior d'Enginyeria del Disseny al campus de la Universitat Politècnica de València (2008).

La seua obra s'ha vist en mostres personals. *Senyals i límits*, Taller d'art, Reus (1982). *Perfils de l'ombra*, Sala del Palau de Paterna (1985). *Escultura*, Casa de Cultura de Bellreguard (1986). *Densitats*, Galeria Lucas de Gandia (1987). *Hermetismes*, Galeria M.R. Roma (1988). *Transicions*, Galeria Pascual Lucas Espai, València (1988). *Transicions*, Capella de Sant Roc de Valls (1989). *Exercicis de memòria*, Galeria Edgar Neville d'Alfàfar (1989). *Exercicis de memòria*, Galeria Clave, Múrcia (1990). *Esguards*, Galeria Rita Garcia de València (1991). *Esguards*, Galeria Cànem de Castelló (1991). *Esguards*, Atelier d'Architecture Paralel·le, Brussel·les i *Fora de Temps*, Galeria Gianni Giacobbi, Palma de Mallorca (1993). *Pas per Pas*, Caixa Rural de Vinaròs (1995). *Fora de Temps*, Galeria Introit de Vic (1997). *Dibuixos i projectes*, FAR de Vinaròs (1998). *L'accent amb què dius les coses*, Galeria Keesler Bataglia de València (2007). *L'accent amb què dius les coses*, Galeria Coll Alas, Gandia i Espai d'Art de la Fundació Caixa Vinaròs, Vinaròs (2009).

SEBASTIÀ MIRALLES

EX-ILIUM, 2010

Fusta de faig tenyida i alumini pavonat 186 x 88 x 13 cm

SEBASTIÀ NICOLAU

(València, 1956)

Des d'una visió naturalista del paisatge als anys 80 fins a la seua evolució cap a la síntesi formal actual, ha anat fixant el seu interès en la relació entre el paisatge atmosfèric i l'element arquitectònic, urbà i industrial -en este darrer cas en una llarga sèrie de pastels i pintures de lluernes de tallers-, per a des d'ells abordar també l'espai de la escultura i des d'esta, retornar a la pintura amb una visió organitzativa de l'obra, en la qual establix analogies entre realitat-ficció, com en els seus últims dibuixos de figures constructivistes de cartó, amb jocs entre allò tangible i allò representat, o entre realitat-abstracció en grans olis de hules plegats que semblen sus-tentar-se amb la potència d'un fet físic.

Exposicions individuals (selecció)

Gal. Sa Pleta Freda, Son Servera, Mallorca (1982). —ARCO'85. Gal. Trentadue, (Milà). Madrid (1985). —Gal. Juan Gris, Madrid (1987). —INTERART'88. Gal. Trentadue, (Milà). València (1988). —ARCO'89. Gal. Trentadue, (Milà). Madrid (1989). —Gal. Luis Adelantado, València (1990). —Gal. Juan Gris, Madrid. Galería Fermín Echauri, Pamplona (1991). —Gal. AD, Gandia (1992). —Gal. Leandro Navarro, Madrid (1993). —Gal. Italia, Alacant (1994) —Gal. i Leonarte, València (1995). —Taménaga Gallery, Osaka, Japó (1997). —Gal. i Leonarte, València. Gal. Leandro Navarro, Madrid (1999). —Gal. i Leonarte, València. Gal. La Aurora, Múrcia (2001). —Gal. Alejandro Sales, Barcelona (2003). —Gal. Rayuela. Madrid (2004). Palau de la Música, València (2005). —Gal. Zannettacci, Ginebra, Suïssa (2006). —IVAM Institut Valencià d'Art Modern, Centre Julio González, València (2009).

Exposicions col·lectives (selecció)

Espanya come Realta. Sala Consiliari. Ascoli Piceno Italsider (1986). —*Plástica Valenciana Contemporánea*. Llotja de València. —*Realismo y Figuración*. Fund. Rodríguez-Acosta. Granada (1988). *Aspetti del realismo in Europa*. Gal, Davico. Torí, Itàlia (1991). —*Contemporary Spanish Realism*. Taménaga Gallery, New York, N.Y. EE.UU (1993). —*Realismo Español entre dos milenios*. Museo de la Pasión, Valladolid, Pamplona (1995). —*Autour de la réalité, Réalismes espagnols*. Gal. Lina Davidov, Paris (1996). —*Mirar Madrid*. Casa de vacas, Ajuntament de Madrid. Maig-Juny (1999). —*La otra realidad*. R. Col. Santa María la Mayor, Antequera. Fundación Unicaja Málaga (2001). —*Mirada al siglo XX*. Palacio de los Serrano. Caja de Ávila, Ávila (2003). —*El Viaje*. Gal. Alejandro Sales. Barcelona (2004). —*Otras figuraciones*, CajaBurgos, Burgos (2005). —*Contemporary Realism*, Taménaga Gallery, Tokio, Japó (2006). —*La huella fotográfica en la nueva pintura realista*. Centre del Carme. València. — *IVAM Donacions*, IVAM (2010).

SEBASTIÀ NICOLAU
C.B. - XVIII (varias fuentes), 2007
Llapis i collage sobre cartó, 150 x 100 cm

**SILVETRE DE EDETA,
MANUEL SILVESTRE MONTESINOS**
(Llíria, València, 1909)

Catedràtic de Talla Escultòrica de l'Escola Superior de Belles Arts. Acadèmic de la Reial Acadèmia de Belles Arts de València. Fill predilecte de Llíria en 1981. Fill adoptiu de València.

Premis

Tercera Medalla Salón de Otoño de Madrid. Segona Medalla Salón de Otoño de Madrid. Primera Medalla Salón de Otoño de Madrid. Grupo escultórico Barcelona. "Senyera" Ajuntament de València. Real Academia Sta. Isabel de Hungría de Sevilla. XIV Salón de Otoño, Real Academia de Sevilla. Martínez Montañés, Sevilla. XXV Salón de Otoño de la Ciutat de Mallorca. Alonso Cano, Granada. XVIII Salón de Otoño de Sevilla. Salón de Otoño de la Ciutat de Mallorca. XXIV Exposición Nacional del Ayuntamiento de Linares. XX Exposició de Pintors i Escultors d'Àfrica. Fundació Güell de Ciutat de Mallorca. Medalla Feria Muestrario Internacional de València. Distinció al Mèrit Cultural de la Generalitat Valenciana.

Exposicions

N'ha realitzat més d'una vintena d'individuals i nombroses col·lectives.

Monuments

La lección, Barcelona. Plaça de la Verge, València. *Sta. Teresa de Jornet*, València i Llíria. *A la música*, Llíria. Església del Remei, Llíria. *Al Pintor Valentín Durbán*, Vilel. *Gentes del mar*, port de València. *Homenatge a la dona*, Nules. *Niño Pescador*, el Puig, etc.

L'any 2009 l'Ajuntament de Llíria crea el **Museu Silvestre de Edeta** on s'exhibix la seua obra.

Bibliografia

Compta amb dos monografies realitzades per Josep Mª Jordan Galduf i Rafael Prats Rivelles i amb nombroses publicacions.

SILVESTRE DE EDETA
Torso tumbado, 1978
Brone polit, 48 x 21 x 21 cm

VICENTE ORTÍ MATEU

Exposicions més importants:

Exposició Sanyi International Wood Sculpture Art Festival, Taichung Cultural Affairs Bureau, Taiwan (2009). — *Taiwan Vs. Spain* International Exchange Exhibition of Wood Sculpture, Museu d'Escultura en Fusta, Sanyi, Maoli, Taiwan (2009). — *Ferros*. Galeria Kessler Battaglia, València (2009). — Exposició i vendes d'obres d'art Unicef. Palau de la Música, València (2008). — *Génesis*. Cercle de Belles Arts, València (2008). — *Hierros, madera y piedra*. Palau de la Música, València (2006). — *Las raíces de la CAM. 100 años en Torrent*. Espai Metropolità d'Art, Torrent, València (2006). — 2001. *Torso*. Campus escultòric de la Universitat Politècnica, València. — Realització peça escultòrica de Yoko Ono. Museu Príncep Felipe, Ciutat de les Arts i les Ciències, València (1999). — *Heterogenea*.

Museu d'Art, Queretaro, Mèxic (1997). — *Heterogenea*. Centre cultural espanyol, Miami, USA (1997). — Cuba. Obra pública. Ajuntament de Bauta, l'Havana, Cuba (1995). — Art Miami 94. Fira Internacional, Miami (1994). — III Mostra Unión Fenosa. Estación Marítima, Bienal Unión Fenosa, A Coruña (1993). — *Vicente Ortí escultures*. Galeria Fandos y Leonarte, València (1990).

CIPO

Olor persistent, invasiu, altiu i emotiu, com una dona que es creua pel teu camí; primer impacta, sorprén, seduïx i encanta. Passa, s'expansiona, diluïx, deixant una trista nostàlgia.

Quan es treballa la pedra, ja amb els primers cops, sorgixen amb crits olors impossibles d'identificar. Seran olors petrificats que han perdurat des de la seua formació? Estos olors em parlen dels seus orígens, de cataclismes que formaren muntanyes, de materials compactats durant milions d'anys, que en entrar en contacte amb la llum i l'aire emanen estranys perfums. Polint la pedra amb aigua descobrisc nous olors que em recorden al guix, a la terra mullada després d'una sobtada tempesta d'estiu.

Treballar la fusta en canvi es deixar-se seduir per una immensa varietat de perfums d'origen vegetal, intensos uns, subtils, sacres altres, que em transporten a llunyans records de la infància.

VICENTE ORTÍ

Cipo

Talla en fusta de pi vell, 350 x 25 x 25 cm

XOAN VIQUEIRA

(A Coruña, 1952)

Llicenciat en Belles Arts. Facultat de Belles Arts. Universitat Politècnica de València, 2004

Graduat en AAOA, especialitat Ceràmica. Escola d'Arts i Oficis. València, 1984

Premis internacionals i nacionals

Segon Premi en la Biennal Internacional de Ceràmica Artística d'Aveiro, Portugal (1999).
—Premi INAX de Tokoname, Japó (1994).
—Primer Premi en la Biennal Internacional

de Ceràmica Artística d'Aveiro, Portugal (1989). —Premi II Certamen de Artes Plásticas, A Coruña (1991). —Primer Premi Ceràmica Actual. Certamen Nacional de Ceràmica "Ciudad de Talavera (1990). —Premi en el VIII Concurs Nacional de Ceràmica, Manises (1989). —Segon Premi al IX Concurs Nacional de Ceràmica. Ajuntament de Quart, Girona (1989). —Primer Premi al IX Concurs Nacional de Ceràmica l'Alcora, Castelló (1989).

Exposicions individuals (més representatives)

Museu Nacional de Ceràmica González Martí de València. Museu Nacional del Taullell de Lisboa. Museo de Olaría, collecció CENCAL de la seua obra, Caldas de Rainha (Portugal). Casa de Galicia, Xunta de Galicia de Madrid. Instituto Politécnico de Viana do Castelo, Portugal.

Exposicions col·lectives

Internacionals: Taiwan, 2011. Bèlgica, 2010. Xina, 2008. Portugal, 2000, 2002 i 2007. Corea del Sud, 2007. Realitza més de quaranta exposicions col·lectives nacionals.

Obra en institucions públiques i privades

Centre per a la promoció de l'artesanía de Seül (Corea del Sud). FLICAM (Fule International Ceramic Art Museums), Fuping, província de Shaaxi (Xina). La Casa de las Palabras, parc escultòric de l'entorn de la Torre d'Hèrcules de la Corunya. Centre de Formació Professional per a la Indústria Ceràmica (CENCAL), Caldas da Rainha (Portugal). Museu Nacional de Ceràmica González Martí de València. Palau de la Diputació de la Corunya. Ajuntament de Burgos. Museu de Ceràmica de l'Alcora. Auditori de Galícia a Santiago de Compostela. Ajuntament de Talavera de la Reina. Ajuntament del Ferrol. Col·legi d'Enginyers i Pèrits Industrials de la Corunya.

Tinaja, 23
83 x 32 cm

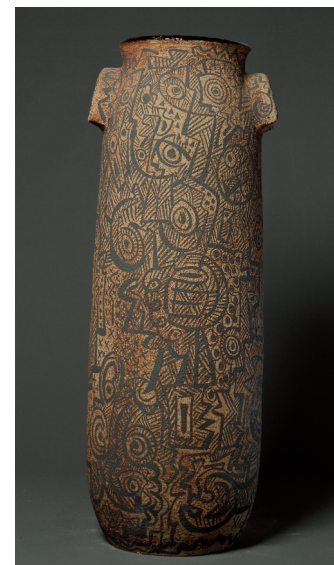
Tinaja, 12
83 x 35 cm

Tinaja, 11
85 x 27cm

Tinaja, 21
85 x 35 cm

Tinaja, Laberinto
83 x 30 cm

POEMA-PERFORMANCE

MAIMARA, ESTEL DE TERRA ENLLÀ

Als dos vessants de la nit
et mous creixent i minvant
i exhaurida t'abandones. Apàtrida,
l'eix convicte d'allò que ets i no ets
es despenja amb la rialla que t'esquinça.

Rodona com l'hora en què et gestaren
l'abandó a la llum t'empara
i en aturar-te la claror denuncia
una presència desfigurada. Tu,
a qui solament un gest dibuixa,
ets penombra i sol de migdia alhora.

Maimara, per a tu la pàtria és
la veu soterrada entre els set colors de la terra,
la mirada fitant el temps que
desplega la corba andina,
madeixa originària.

Els camins de pols t'emboliquen.
Maimara, si ets un mot, un lloc, o una llum.

La llum, el lloc o el mot, sou una sola cosa.
L'entelèquia erràtica dels meus passos,
la disbauxa passatgera del que mira,
l'estrany projecte d'un instant varat.
Sou la voluntat ferma de la memòria,
sou la forma que comprèn la forma,
l'eix dels la meus itineraris.

Sou una presència per Aldaia,
la part del magma que ens habita,
la llavor eixemplada
a les darreries d'un capvespre.

Essent ombra com ets
et vols esbargir entre les ombres.

Furgar l'arrel dels arbres
amb el sol desig de succionar la llum.

SEBASTIÀ MIRALLES PUCHOL

SEBASTIÀ MIRALLES PUCHOL
Poema del llibre *Instant varat*.

Llibres publicats: *Instant varat*. —*Dels Reflexos*. —*L'accent amb què dius les coses -inèdit-*.

ANA LUJÁN SÁNCHEZ

La seua trajectòria internacional ha estat especialment en les Arts Escèniques (Dansa) com a intèrpret, i ha treballat per als millors coreògrafs del món en Rambert Dance Company, The curve Foundation i Phoenix Dance Theatre.

Comença el seu desenvolupament com a coreògrafa l'any 1999. Ha creat treballs i tallers per a diverses escoles i companyies, i ha representat a Espanya al Festival Europeu Britànic "DanceUnion" l'any 2008.

Es invitada per a ensenyar les tècniques de coneixement físic- Ballet, Graham, Cunningham, Release i improvisació en escoles i companyies internacionalment.

Les seues creacions actuals desenvolupen col·laboracions multidisciplinàries.

El cercle nacional de crítics britànic atorgà a Ana el premi a la millor artista contemporània de l'any 2003.

Els Premis de les Arts Escèniques de la Comunitat Valenciana atorgà a Ana el guardó de millor intèrpret de 2006 per la seua actuació en *Necesidad de Silencio*. Fou nominada el 2008 pel Cercle de Crítics Britànics "Spot Light Dancer".

Assistí a la coordinació en la gira internacional de Rambert Dance Company a Espanya l'any 2006 i en la tardor de 2008 a la direcció artística en la gira nacional britànica de Phoenix Dance Theatre.

Ana ha realitzat activitats en esdeveniments de líder artístic-cultural i gestió; obté qualificacions de Personal i Corporate Coaching i el Certificat Professional en Direcció d'Empresa per la Open University.

És membre en Who's who i actualment Presidenta de l'Associació Professional de Dansa de la Comunitat Valenciana.

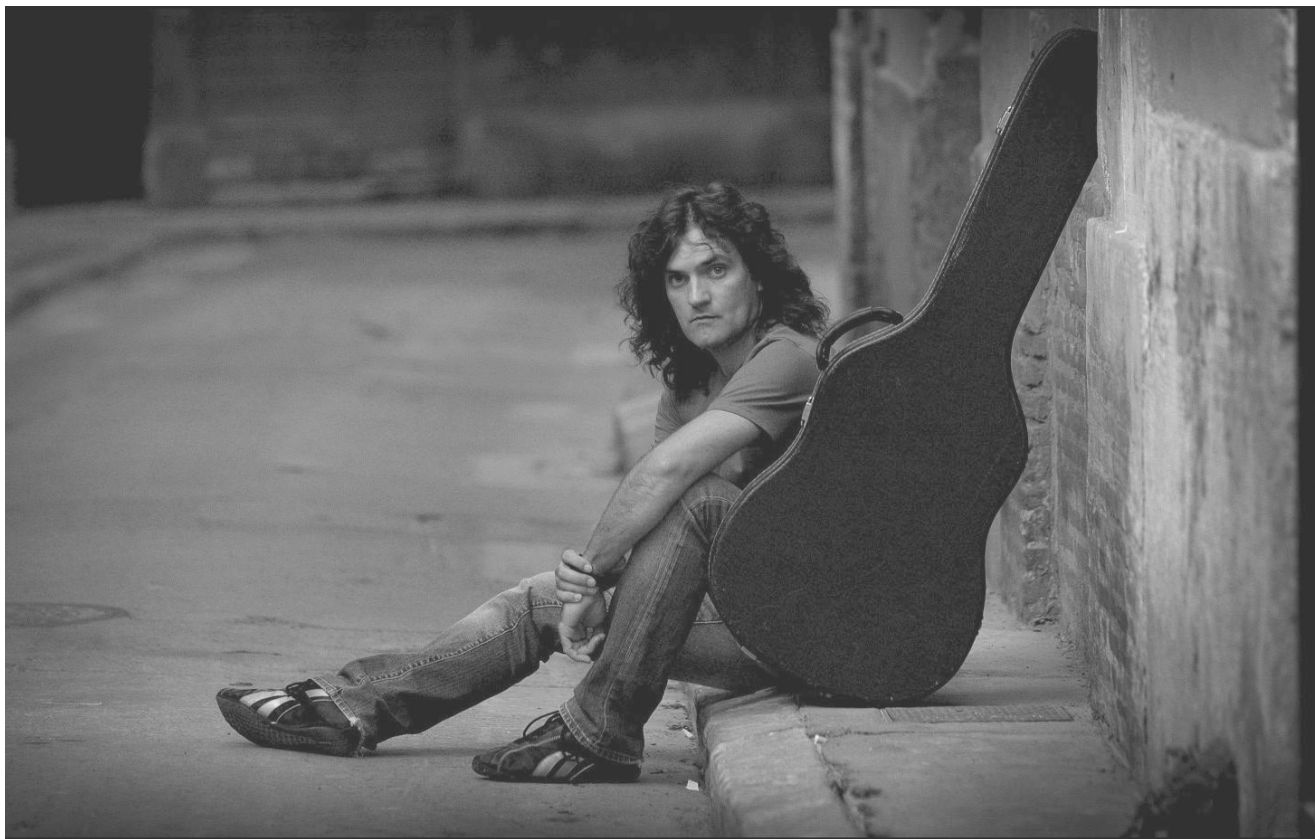
DANIEL FLORS

Nascut a Sueca, és un músic polifacètic i innovador. Guitarrista i compositor amb una trajectòria professional que va des del jazz més contemporani fins a la composició simfònica; rep una sòlida formació musical que inclou el Conservatori Superior de Música, el Berklee College of Music de Boston (USA), on acaba els estudis de Composició de Jazz i l'ESMUC (Escola Superior de Música de Catalunya) on obté la Titulació Superior en Jazz i Música Moderna.

Ha estat músic de sessió i arranjador en nombrosos CD i les seues composicions apareixen en àlbums com *Per Altra Banda* (Ramón Cardo Big Band) amb la peça *Out Of Print*, *Nuevas Músicas Para Big Band* amb *About The Wisdom And The Sense Of Urgency* per esmentar-ne uns quants; destaca el seu primer treball com a líder *When Least Expected* i un dels seus últims treballs *Atonally Yours*, considerat segon millor disc espanyol de Jazz de l'any 2006 per la revista *Cuadernos De Jazz*. Compositor de l'obra *Cosmogonía* per a al quintet de metalls Spanish Brass Luur Metalls i el grup de percussió Amores.

De la seua producció escènica cal destacar la composició de la música per a teatre, *Sed* i dansa, *Aut Improv*, *Remedios*, *Rotondas* i *Muladar* (Premi Abril 2008) totes amb coreografia de Toni Aparisi i les dos darreres coescrites amb Jesús Salvador, Chapi.

Recentment ha estrenat la música per a l'espectacle de dansa, *Acerca de Mujercitas* amb coreografia de Toni Aparisi i *Cata*, *7 Lágrimas*, amb coreografia de Toni Aparisi i Ana Luján.

TONI APARISI

Cursa estudis d'Art Dramàtic a l'Escola Superior d'Art Dramàtic i Dansa de València (E.S.A.D). —Estudia Dansa a les escoles de València d'Amparo Bayarri i Amparo Benimeli i al Centro Europeo de Danza. —Guanyador del IV Certamen Coreogràfic de Madrid amb la peça *Trapping que es gerundio* junt a Catalina Vilana. —Guanyador de la Beca al millor ballarí de la “Merce Cunningham School Studio of New York” on cursa els graus Principiant, Elemental i Intermedi. —La seua formació es complementa amb el treball junt a coreògrafs de la talla de: Gerard Collins, Olga Poliakof, Francesc Bravo, Gracel Meneu, Vicente Sáez, Carolyn Carson, Santiago Sempere o Rosàngeles Valls.

Actualment cursa estudis de Ioga a l'escola de Conchita Morera, que pertany a l'A.E.PY (Associació Espanyola de Professors de Ioga).

Experiència professional

Com actor participa a: *Rebel·lió a la cuina* i *DZ 3000*, Dr. Empar Claramunt —*El Banquete* Dr. Carme Portaceli. —*Mulladar*, Dr. Aparisi/Cardeña. —*Clandestinos*, Dr. Chema Cardeña. —*Al Ritmo de los sueños*, Dr. Jose Luis Castro. —*Hércules en el establo de Augías* i *Entremeses*, Dr José Manuel Gil.

Com a ballarí participa a: —*Cristal* i *Crits*, Dr Gerard Collins. —*Via* i *Pi*, Dr Gracel Meneu —*Cumpleaños Feliz* i *Un cuento para el lobo*, Dr Poliakof- Genovés.

L'any 1998 s'incorpora a la companyia Ananda Dansa, primer com a ballarí i a continuació com a coreògraf. Ha creat les coreografies dels espectacles *Peter Pan*, Premi Max al millor espectacle infantil. —*A ojos a cerrados*. —*Soñando Alicia*. —*Alma*, Premi Nacional de Dansa 2006. —*El circo de la mujer Serpiente*. Com a pedagog impartix classe en la companyia Ananda Dansa.

Premis

Premi MAX al millor Ballarí 2007. —Premis ABRIL (Professionals valencians). —Millor Ballarí 2006 . —Millor Ballarí 2007. —Guanyador del IV Certamen Coreogràfic de Madrid.

Ha rebut set nominacions als premis MAX de les arts escèniques, cinc nominacions als “Premis de Les Arts Escèniques Valencianes” de la Generalitat Valenciana.

Foto: Chus Moreno

ENRIC MORET ASTRUUELLS (Sueca, 1910 - La Habana, 1985). Escultor, dibujante, grabador y ceramista. Residió y trabajó en La Habana desde 1941 hasta su fallecimiento. **Estudios:** 1928-1932 Escola Superior de Belles Arts, València. —1948 Escuela Nacional de Bellas Artes San Alejandro, La Habana. **Actividad profesional:** 1945-1959 Profesor de Escultura, Centro Politécnico de Ceiba del Agua, La Habana. —1960-1962 Profesor titular de Modelado y de Fundición, Escuela Taller de Artes Plásticas de San Alejandro, La Habana. —1961 Miembro fundador, Unión de Escritores y Artista de Cuba (UNEAC). —1962-1975 Profesor de Escultura, Escuela Nacional de Arte (ENA), La Habana. —1965-1978 Director, ENA, La Habana. —1968-1973 Asesor técnico, ENA, La Habana. —1976-1984 Fundador, decano y profesor, Facultad de Escultura, Instituto Superior de Arte (ISA), La Habana. —1980 Miembro fundador, Comisión para el Desarrollo de la Escultura Monumentaria y Ambiental (CODEMA), Ministerio de Cultura, La Habana. **Exposiciones personales (escultura):** Salón Cau d'Art (Art Cave), València, España (1934). —Enrique Moret exhibe sus esculturas al Lyceum, Lyceum, La Habana, 9-17 de marzo (1943). —Moret. Esculturas, Lyceum, La Habana, 3-8 de diciembre (1943). —Council for Panamerican Democracy, Nueva York (1944). —New School for Social Research, Nueva York (1944). —Esculturas de Enrique Moret, Casa de la Cultura Checoslovaca, La Habana, 16 de julio (1971). —Enrique Moret. Esculturas, Sociedad de Amistad Cubano-Española, La Habana, marzo (1971). —*Exposició de fotografies de l'obra escultòrica d'Enric Moret*, Facultat de Belles Arts/Sala d'exposicions Els Porxets de Sueca, València, mayo-junio (1980). —*Tierra quemada*. Exposición de esculturas de Enrique Moret, Galería Habana, La Habana, enero (1983). —Esculturas de Moret, Galería de Arte Servando Cabrera Moreno, La Habana, 29 de marzo-7 de abril (1983). —Esculturas de Enrique Moret, Centro Provincial de Artes Plásticas y Diseño, La Habana, 9 de febrero (1984). —*Exposición Enrique Moret (1910-1985)*. Esculturas y dibujos, Museo Nacional de Bellas Artes, La Habana, 11 de setiembre (1985). —*Homenaje a Moret*, Museo de la Marcha del Pueblo Combatiente/Galería de Arte Servando Cabrera Moreno, La Habana, 19 de abril (1988). —Retrospectiva de Enrique Moret, Sala de Esculturas, Gran Teatro de La Habana, La Habana, 8 de enero (1991). **Exposiciones colectivas:** 1951 V Salón Nacional de Pintura, Escultura y Grabado, Centro Asturiano, La Habana, julio-agosto. —1953 Pintura, escultura, cerámica. Retiro Odontológico, La Habana, 18 de julio - 2 de agosto. —1955 Sala Permanente de Artes Plásticas de Cuba, Palacio de Bellas Artes, La Habana, 22 de julio. —1956 Pintura y escultura contemporánea, Zulueta 208, La Habana, 21 de diciembre. —1968 Escultura. *Cien años de lucha 1868-1968*, Galería de Arte Galiano y Concordia, La Habana, octubre. —1970 Salón 70, Museo Nacional, La Habana, julio-setiembre. —1974 Concurso 26 de Julio. Salón XXI Aniversario, Museo Nacional de Bellas Artes, La Habana. —1975 Concurso 26 de Julio. Salón XXII Aniversario, Museo Nacional de Bellas Artes, La Habana. —1977 Primera mención, Concurso Pro-Monumento a los Caídos en Playa Girón, La Habana. —1978 Segundo premio (*ex aequo*), I Trienal de Esculturas Pequeñas, Galería Amelia Peláez, Parque Lenin, La Habana. —1979 Salón Nacional de Artes Plásticas UNEAC 78, La Habana, 7 de enero. —1983 *La escultura en la Revolución*, La Habana, agosto. **Premios:** 1932 Premio en escultura, Escola Superior de Belles Arts, València. —1935 Premio Roma, España. —1952/1953 Primer premio, Concurso Movimiento por la Paz, La Habana. —1974 Mención Concurso 26 de Julio. Salón XXI Aniversario, Museo Nacional de Bellas Artes, La Habana. —1975 Premio Concurso 26 de Julio. Salón XXII Aniversario, Museo Nacional de Bellas Artes, La Habana. —1977 Primera mención, Concurso Pro-Monumento a los Caídos en Playa Girón, La Habana. —1978 Segundo premio (*ex aequo*), I Trienal de Esculturas Pequeñas, Galería Amelia Peláez, Parque Lenin, La Habana. **Obras escultóricas:** *En la España leal*, caoba, talla directa, 90 x 50 x 40 cm, 1942; *Rebolera, espinillo*, talla directa, 1942; *Maternidad*, mármol, talla, ca. 1943; *Caballo*, terracota, ca. 1943; *Toro manso*, terracota, ca. 1943; *La pudorosa*, bronce, 96 x 35 x 31 cm, 1947; *Palomas*, piedra, 1950; *Atmósfera de la esfera*, piedra, ca. 1951; *América Latina*, piedra, talla directa, 90 x 90 x 50 cm, 1979. **Obras emplazadas en Cuba:** *Busto de Julio Antonio Mella*, parque Terminal de Ferrocarriles, La Habana, 1944; *Busto de Ignacio Agramonte*, Camagüey, 1944; *Atmósfera de la esfera*, Ministerio de Comunicaciones, La Habana, 1951; *Busto de Pablo de la Torriente Brau*, mármol y bronce, Universidad de La Habana, 1953-1954; *Busto de Juan Marinello*, colección Casa Museo Juan Marinello, La Habana, 1957; *Busto de José Martí*, Instituto Nacional de Ahorro y

Vivienda, Plaza de la Revolución, La Habana, 1961; *Estatua de Fe del Valle*, mármol, 2,15 x 0,90 x 0,65 m, Parque Fe del Valle, Galiano y San Rafael, La Habana, 1961; *Dos figuras del panteón de las Fuerzas Armadas Revolucionarias*, bronce, 1,73 x 0,80 x 0,15 m i 1,73 x 0,62 x 0,15 m, Cementerio Cristóbal Colón, La Habana, 1962; *Busto de Mariana Grajales*, Escuela Mariana Grajales, La Habana; *Monumento a Guillermino Moncada*, bronce, Campamento Internacional de Pioneros, Santiago de Cuba, 1964; *Busto de Rubén Martínez Villena*, mármol, 80 x 55 x 53 cm, jardines de la UNEAC, La Habana, 1964; *Busto de Rubén Martínez Villena*, piedra y hierro, jardines de la Facultad de Humanidades, Universidad de La Habana, 1964; *Relieve de André Voisin*, mármol, Escuela André Voisin, La Habana, 1965; *José Martí*, piedra, 2 x 1,50 x 0,47 m, jardines del Instituto Superior de Arte, La Habana, 1965; *Monumento a Nguyen Van Troi*, cuatro piezas escultóricas, piedra, Parque Van Troi, Parque Manglar e Infanta, La Habana, 1976; *Niño y paloma*, madera, Palacio de los Pioneros, Parque Lenin, La Habana, 1980; *Idilio en ambiente hostil*, madera y mármol, Instituto de Salud Animal, San José de las Lajas, La Habana, 1980; *Los niños necesitan palomas*, mármol, 65 x 52 x 27 cm, Hospital Hermanos Ameijeiras, La Habana, 1982; *América Latina*, piedra fundida, campo de tiro Enrique Borbonet, La Habana, 1983; *Busto de Carlos Baliño*, piedra fundida, Villa Clara, 1983; *Monumento a la Rebelión Esclava*, bronce, antiguo ingenio Triunvirato, Limonar, Matanzas (proyecto original de 1976, inaugurado parcialmente en 1991). Tiene obras emplazadas en España y República Dominicana.

Sobre el artista: "Lo primero que me emociona de una escultura de Enrique Moret es la materia con que está hecha: la madera, el estaño, la piedra, el barro... Da la impresión de que la materia, por los caminos de la forma, regresa al alma de sí misma, a ese primer estado de las cosas vistas por el miedo primitivo del hombre ante ellas". (Suárez Solís, 1943)

Bibliografía: —*Homenaje a Moret* (cat.), Museo de la Marcha del Pueblo Combatiente/Galería de Arte Servando Cabrera Moreno, La Habana, 19 de abril de 1988. —"El V Centenario recupera al escultor Enrique Moret", *Levante*, València, 9 de febrero de 1990. —ALONSO, ALEJANDRO G.: "Cumple hoy 70 años el escultor Enrique Moret", *Juventud Rebelde*, La Habana, p.6, 21 de setiembre de 1980. —ALONSO I CATALA, MANEL: "La recuperación d'Enric Moret", *Levante*, València, 21 de enero de 1990. —BAIXAULI, MANUEL: *Enric Moret. Escultor*. Generalitat Valenciana, Ajuntament de Sueca i Comisión V Centenario, València, 1989, ilus. —BARALT, LUIS A.: "Exposición de Moret", *El Mundo*, La Habana, marzo de 1943. —BLANCO, KATIUSKA: "Un monumento al esclavo libre", *Gamma*, La Habana, 16 de julio de 1991. —CARNERO MUÑOZ, MANUEL: "Enrique Moret", *España Republicana*, año 33, no. 729, pp. 8-9, La Habana, 1 de julio de 1971, ilus. —CARRASQUER ARTAL, J. ANTONI: *Personatges històrics suecans. Diccionari biogràfic*. Llibreria Sant Pere, Sueca, pp. 141-145, 2009, ilus. —"Cinzel en la mano", *Verde Olivo*, La Habana, pp. 58-59, 16 de junio de 1983, ilus. —COATES, ROBERT M.: *Art Digest*, Nueva York, 1944. "La exposición Moret", *Carteles*, p. 31, La Habana, 12 de diciembre de 1943. —FRIGULS, JUAN EMILIO: "Un parque a la gloria de Van Troi", *El Mundo del Domingo*, La Habana, 8 de octubre de 1967, ilus. —"Fueron los picapedreros y fundidores los que...", *Bohemia*, La Habana, 14 de setiembre de 1974. —GARCÍA GARCÍA, MANUEL: "La obra escultórica de Moret", *Revista Setmanal*, València, 1978. —L' o b r a cubana d'un escultor valencià: Enric Moret", *Exposició de fotografies de l'obra escultòrica d'Enric Moret* (cat.), Facultat de Belles Arts / Sala d'exposicions Els Porxets de Sueca, València, mayo-junio de 1980. —GARRIDO, MARTÍN: *Esculturas de Enrique Moret* (cat.), Centro Provincial de Artes Plásticas y Diseño, La Habana, 9 de febrero de 1984. —GÓMEZ WANGÜEMERT, LUIS: *Carteles*, La Habana, 1944. —GONZÁLEZ RAMOS, ÁNGEL TOMÁS: "Voluntad contra el desamparo. Entrevista a Enrique Moret, Escultor", *El Caimán Barbudo*, La Habana, abril de 1978. —"Fuego a la tierra", *El Caimán Barbudo*, edición 183, pp. 28, La Habana, marzo de 1983. —HERNÁNDEZ GUERRA, ERENA: "Moret o el optimismo", *La Nueva Gaceta*, p. 6, La Habana, 1983, ilus. —LÓPEZ EGGA, MIGUEL ÁNGEL: "Hijos ilustres de Sueca. Enrique Moret AstruueLLs, escultor internacional, *Semanario Sueca*, Sueca, València, época 2, no. 160, 15 de octubre de 1978. —LÓPEZ OLIVA, MANUEL: *Tierra quemada. Exposición de esculturas de Enrique Moret* (cat.), Galería Habana, La Habana, enero de 1983. —LUGO, REYNALDO: "La calle del escultor", *Moncada*, pp. 60-61, La Habana, enero de 1985, ilus. —PÉREZ CONTEL, RAFAEL: "Enrique Moret", *Artistas en Valencia (1936-1939)*, Generalitat Valenciana, pp. 352-352, 1986. —RAVELO, ALOYMA: "El monumento al esclavo", *Romances*, pp. 90-92, La Habana, [19-], ilus. —RIVERO, ÁNGEL: "La realidad y el recuerdo de Enrique Moret", *Revolución y Cultura*, pp. 8-9, La Habana, julio-agosto de 1983, ilus. —SÁNCHEZ, SONIA: "Esculturas de Enrique Moret, buena muestra de su arte", *Trabajadores*, La Habana, 3 de marzo de 1984. —SANTULLANO, JOSÉ: "Las esculturas de Moret en el Lyceum", *Siempre*, La Habana, 7 de diciembre de 1943. —VILLA SOBERÓN, JOSÉ: "Elogio a Enrique Moret", *Revista Universidad de La Habana*, no. 227, pp. 117-120, La Habana, enero-junio de 1986.

ALFONSO PÉREZ. Ingresó a los 12 años en la Escuela de Artes y Oficios de Valencia. Cursó estudios en la Escuela Superior de Belles Arts de Sant Carles; ingresó el 12 de junio de 1953 y obtuvo el título de Profesor de Dibujo en 1957 y la licenciatura en 1981. Doctor en Bellas Artes por la Universitat Politècnica de València en 1989. Amplió sus estudios durante 6 años en Stuttgart (Alemania), y posteriormente en

París y Roma. Ha sido Profesor Titular del Departamento de Escultura, Facultat de Belles Arts de València (UPV) de 1990 a 2007. **Obra en permanencia.** Museu de Vilafamés (Castelló). —Galería Ederti, Bilbao. —Galería Serie, Madrid. —The Eaton Art Gallery, Eaton, Berkshire (Reino Unido). —Galería Kreisler, Madrid. —Galería Kreisler, Barcelona. —Jans Gallery, Ámsterdam (Holanda). —Lladró Art Gallery, Nueva York. Museo de la Ciudad, València. —Museu Històric Municipal, València. —Palacios de Neue y Solitude, Stuttgart (Alemania). —Museu d'Eivissa. —Delegación del Ministerio de Información y Turismo, València. —Casa de Velázquez, Madrid. —Exposición Permanente-Museu, Catarroja (València). **Distinciones:** Primera medalla del Sindicato Español Universitario (SEU) (1957). —Segunda medalla del SEU (1955). —Mención de Honor en el VIII Salón de Marzo de València (1967). —Premio Senyera del Ayuntamiento de València (1967). —Medalla de Oro del IX Salón de Marzo de València (1968). —Medalla José Capuz del X Salón de Marzo de València (1969). —Medalla de la Delegación del Ministerio de Información y Turismo (1969). —Medalla de Oro de la Villa de Catarroja, València. —Medalla de la IV Feria Monográfica Nacional de Arte en Metal, València (1972). —Becario de la Dotación de Arte Castellblanch en Roma (1969). —Becario de la Casa Velázquez de Madrid, patrocinado por el Ayuntamiento de València en colaboración con el Gobierno de Francia, 1970, 1971 i 1972. —Medalla de Sant Carles de la Facultat de Belles Arts de Sant Carles de València (2007).

ASCENSIÓN CHANQUÉS. La artista plástica hispano-brasilera se formó en la Escuela de Bellas Artes de la Universidad de Río de Janeiro, en los cursos de Escultura i la licenciatura de Diseño. Crea simultáneamente pintura y escultura. Y este doble talento se ha visto reconocido con la obtención de la Medalla de Bronce en pintura el año 1966 y tres años más tarde la Medalla de Bronce en escultura en la inolvidable Exposición de Bellas Artes del Ministerio de Educación y Ciencia. Expone habitualmente en muestras individuales i colectivas desde 1996. El año 1988 vuelve a España donde enseña diseño y pintura. Desde 1993 establece su residencia en Brasil y monta su estudio en Río de Janeiro, aunque aun mantiene abierto otro estudio en València, a donde retorna periódicamente. **Últimas exposiciones, 2009:** 6ª Zona Oculta do Conselho Estadual dos Direitos da Mulher - CEDIM, Brasil. —Círculo de Arte de Puertas Abiertas, Santa Teresa, Río de Janeiro, Brasil. —Exposición Dual, Centro Cultural Casa Amarela, Santa Teresa, Brasil. —*Bem-vindo a Primavera*, simbólico desfile de flores con el apoyo del Ayuntamiento de Río de Janeiro creada para conmemorar la llegada de la Primavera, sembrando flores (esculturas de 2,60 m) por la ciudad. **2010:** Centro Cultural de Petrópolis Raul de Leoni - individual de Escultura. —Seleccionada para participar en la exposición de la III Edición Premio Sorolla a las Artes, Propeller Club de València. —Exposición individual, *Percursos*, de la Fundación de Cultura y Turismo de Petrópolis, Espacio Cultural Peter Brian Medawar, Itaipava, Petrópolis. —Círculo de Arte de Puertas Abiertas, Santa Teresa, Río de Janeiro, Brasil. —Exposición *Puxe a cadeira e vamos conversar*, escultura, Prefeitura de Niterói, Secretaria Municipal de Cultura, Fundación de Arte de Niterói, Centro Cultural Paschoal Carlos Magno, Sala Hilda Campofiorito.

CARLOS SALAZAR FRAILE, (Sueca, 1962). Arquitecto Técnico Superior por la Escuela Técnica Superior de Arquitectura del Vallés en Sant Cugat (Barcelona) 1994. Especialidad en Estética y proyecto arquitectónico. Con despacho propio desde 1996. Actualmente combina esta actividad con las de: Profesor asociado en el departamento de proyectos en la Escola Tècnica Superior d'Arquitectura de València desde 2000. Director de Proyecto final del master universitario de jardinería y paisaje de la Universitat Politècnica de València. Director de Taller 3 del master universitario de jardinería y paisaje de la Universitat Politècnica de València. Otras actividades son la participación en debates, mesas redondas, conferencias y publicación de artículos de prensa relacionados con el mundo de la arquitectura y la creatividad. Le han sido dedicadas tres exposiciones, dos individuales y una colectiva. Así como una publicación sobre su trabajo. Su trabajo se distingue por la relación expresiva entre luz natural y espacio, dentro de una materialidad contenida.

EARIST NAVARRO, (Castelló de Rugat, Valencia, 1959). **Estudios académicos:** 1984 Licenciado en Bellas Artes en Barcelona. 1991 Doctor en Bellas Artes por

la Universitat Politècnica de València. Profesor del Departamento de Escultura.
Exposiciones individuales: *Somniadors*. Galería Cànem. Castelló de la Plana (1996). —*Cadascú al seu lloc II*. L'Almodí. València (1998). —*La Tombe d'Ofelie*. École Nacional des Arts Decoratifs de Estrasbourg (Francia) (2000). —*Bio/s*. Palau dels Barons de Santa Bàrbara, Ontinyent (València). *Habitars*. Universidad Federal de Bahía, Salvador (Brasil) (2003). **Exposiciones colectivas:** *Los 90 en los 80*. IVAM Centre del Carme, València (1995). —*Taula de Liege*. Les Brauses. Liège (Bélgica). *Movimiento Inercia*. Ica Proton. Amsterdam/ Luddwing-Forum, Aachen/ Universitat de València/ Club Diario Levante (1996). —VII Simposium d'Escultura. Gaesteateleier. Hollufgard (Dinamarca) (1997). —Luleå Sommar Biennalé. Lulea (Suecia) (2003). —*Arts al Palau*. Palau Ducal dels Borja, Gandia (2004). —Intervencions Plàstiques a la Marina, Castell de Dénia. *VIII Cabanyal Portes Obertes*. *Art i Ciudadania*, València. XXV Anys Sala Parpalló, València (2005). **Becas y premios:** Beca para la formación de profesionales en industrias culturales. Ministerio de Cultura, Madrid (1994). —Beca de Investigación Universitaria Arts Institute of Chicago, Generalitat Valenciana. XI Beca Alfons Roig, Diputació de València (1996). **Obras en colecciones:** Fundació Cultural Bancaixa. —Fundación Cultural Banesto. —Fons d'Art Contemporani de la Universitat Politècnica de València. —Col·lecció d'Art Contemporani IVAM.

FRANCESC VERA, (Sollana, 1953): Licenciado en Filosofía y Ciencias de la Educación por la Universitat de València. Doctor en Comunicación Audiovisual por la Universitat Politècnica de València. Ha sido profesor de los cursos de perfeccionamiento de fotografía del Centre Fotogràfic Visor entre los años 1987 y 1996. Fue profesor colaborador del Institut Universitari de Creativitat de la Universitat de València entre los años 1993 y 1998. Actualmente imparte clases de fotografía en la Facultat de Belles Arts y en el Master Universitario de Fotografia de la Universitat Politècnica de València. Ha realizado exposiciones individuales y ha sido seleccionado para diversas muestras colectivas. Tiene obra en colecciones públicas y privadas, entre las que destacan las de la Fundació Xarxa Cultural de Barcelona, la de la Fundación Telefónica de Madrid y el IVAM de València. En 1990 fue seleccionado para el libro de referencia del proyecto *Cuatro direcciones, fotografía contemporánea española* de la editorial Lunwerg y el Museo Nacional Centro de Arte Reina Sofía de Madrid. Se han publicado fotografías suyas en diversos medios y es autor de diversos textos y libros sobre fotografía.

FRANCISCO SEBASTIÁN, (Valencia, 1920). Académico de Número de la Real Academia de Belles Arts de Sant Carles de València. **Exposiciones individuales:** Sala Gran Vía, València (1947). —Sala Círculo Industrial y Mercantil, Zaragoza. Sala Gran Vía, València (1948). —Sala Mateu, València (1949). —Sala Mateu, València. Sala Libros, Zaragoza (1957). —Sala Mateu, València (1959). —Sala Libros, Zaragoza (1960). —Galería Estyl, València (1966). —Galería Estyl, València (1970). —Galería Ambolo, Xàbia (1971). —Galería Nike, València (1972). —Galería Rincón del Mar, Dénia (1973). —Galería Nike, València (1975). —Galería Nike, València (1976). —Galería Círculo 2, Madrid. Galería De Luis, Madrid. —1978 Galería Nike, València (1977). —Galería Nonell, Castelló (1979). —Galería Rua-2, Burgos (1981). —Galería Arts-29, València. Sala Estephán, Vilajoiosa (1982). —Galería Arts-29, València. *Un paisaje que desaparece* (1984). —Galería Balboa-13, Madrid. Galería Estudi, Vila-real ((1985). —Galería Charpa, Gandia (1986). —Galería Balboa-13, Madrid (1987). —Galería Balboa, Madrid (1988). —Galería El Ensanche, València (1990). —Galería Espalter, Madrid (1991). —Galería Espalter, Madrid. Galería TAHIS, Lorca (Murcia) (1996). —Galería Espalter, Majadahonda (Madrid) (1997). —Museu de Belles Arts Sant Pius V, València. *50 años en la pintura de Francisco Sebastián* Consorci de Museus. Conselleria de Cultura de la Generalitat Valenciana. ITINERANT: Sala C/ Mayor, Diputació d'Alacant i Centre Cultural La Merced, Ayuntamiento de Borriana (1999). —Museo Nacional de Bellas Artes. Buenos Aires (Argentina). —*50 años en la pintura de Francisco Sebastián*, junio-julio y en el Palau de la Música de València, octubre-noviembre. *La mirada en el Paisaje; Variaciones* (2003). A lo largo de su trayectoria ha participado en innumerables exposiciones colectivas tanto dentro como fuera del país. **Museos y Pinacotecas:** Museu Provincial de Belles Arts de València, Sant Pius V. —Museu Popular d'Art Contemporani de Vilafamés (Castelló). —Museu de la Imprenta i de l'Obra Gràfica, Monestir de Santa Maria del Puig (València). —Institut València

d'Art Modern (IVAM). Fondos del IVAM. —Museu Municipal de la Comunitat Valenciana. —Pinacoteca de la Caixa d'Estalvis de València. Bancaixa. —Pinacoteca de la Diputació Provincial de València. —Pinacoteca del Excmo. Ayuntamiento de València. —Real Academia de Belles Arts de Sant Carles de València. —Banco de Sabadell de València. —Palau de la Música de València.

JAIME Y JAVIER SUÁREZ. Experiencia Educativa: 2008 – 2010 Universitat Politècnica de València. Cursando Master en Producción Artística. Junio 2007 y 2008 Universidad de Puerto Rico recinto de Mayagüez. Licenciatura en Artes Plásticas. **Experiencia profesional:** 2008 Artista plástico, Isla Films, encargado de ejecutar el arte de un film producido en Puerto Rico. —2005 Tallerista, Museo de Arte Contemporáneo (proveer talleres de arte en programas de educación). —2004 Asistente del Taller de cerámica Hogan/Espinosa. Ayudante en la creación de un mural y una escultura para un proyecto público. **Experiencia Artística:** *Trampa de arena*, Fist_art Foundation, Dorado, Puerto Rico (Mayo 2010). —*Colectiva navideña*, Galería Gandía Arts, Condado, P.R. (Diciembre 2008). —*La vasija*, Galería Gandía Arts, Condado, P.R. (Mayo 2008). —*Diez*, West Gallery, Mayagüez, P.R. (Marzo 2008). —*Colectiva navideña*, Galería Gandía Arts, Condado, P.R. (Diciembre 2007). —*Entre muertos*, Teatro Figueroa Chapel, Mayagüez, P.R. (Octubre 2007). —*Colectiva*, Galería Gandía Arts, Condado, P.R. (Diciembre 2006). —*Exposición de jóvenes*, Museo de Arte de Ponce, Ponce, P.R. (Mayo 2006). —*A cuatro manos* (ind.), McCann Erickson, Guaynabo, P.R. (Noviembre 2005). —*Colectivo estudiantil*, Galería de Chardón, Mayagüez, P.R. (Noviembre 2004). —*Muestra uno*, Casa Cruz de la Luna, San Germán, P.R. (Febrero 2003).

JORGE ROMERO, (La Habana, 1965). Escultor y dibujante. Vive y trabaja en La Habana. **Estudios:** 1983 Graduado en la especialidad de fundición en el Instituto Politécnico Amistad Cubano-Soviética de La Habana. 1989 Graduado en Dibujo y Escultura en la Escuela Provincial de Artes Plásticas San Alejandro de la Habana. 1996-1997 Recibe cursos de postgrado en el Instituto Superior de Arte sobre talla en mármol y fundición a la cera perdida. Participación en exposiciones colectivas en Cuba, España y México. **Obras emplazadas en diversos lugares:** Escultura Ambiental, Piscina del Hotel Copacabana de La Habana [1992]. —Conjunto; Escultura ambiental, ferrocemento policromado, Bungalows del Hotel Comodoro de La Habana (1995-1997). —Escultura ambiental, V Simposio Internacional de Escultura *Mármol. Sol*, Hotel Linda Mar; Complejo turístico de Cayo Largo, Cuba (1996). —Conjunto Conmemorativo *Paisatge de Sueca* en equipo con los escultores Pablo Sedeño, René Negrín, Rolando Montero y el ingeniero Enrique Andújar, Sueca. —Escultura ambiental, Encuentro Nacional de Escultores, Playa Bibijagua, Isla de la Juventud, Cuba (2000). —Escultura ambiental, IV Bienal Nacional de Escultura *Rita Longa* Hospital Psiquiátrico Provincial de Las Tunas, Cuba (2001). —Escultura, Escuela para Instructores de Arte Eduardo García Delgado de La Habana (2002). —Conjunto escultórico, Primer Simposio de Escultura ESMAR a Cayo Coco, Ciego de Ávila (Cuba), 2004. —Escultura ambiental, colección privada, Albacete (2004). —Escultura ambiental, emplazada provisionalmente, I.S.A., La Habana (2005). —Parque TRONO III Simposio Nacional de Escultura Ambiental *Rita Longa* de Manzanillo, Cuba (2008). —Escultura Pública, *Homenaje al poeta Antonio Machado*, I Simposio Internacional de Escultura, Soria (2009). **Premios:** Primer Premio del Concurso para al Monumento a Lázaro Peña (con René Negrín, Juan Quintanilla y Reynaldo Togores) (1989). —Primer Premio del Concurso Nacional para el conjunto escultórico destinado al área exterior del Cabaret Tropicana en Santiago de Cuba (trabajo en equipo) (1990).

JOSÉ ESTEVE. Doctor en Bellas Artes. Catedrático de Universidad de la Facultad de Belles Arts de València. Decano electo de la misma facultad desde 1979 hasta 1985 fecha de su jubilación. Académico de Número de la Real Acadèmia de Belles Arts de Sant Carles de València. Hijo Predilecto de la Ciudad de València. 2004. Distinción de la Generalitat al Mérito Cultural. València, 2004. Posee un extenso currículum tanto de obra como de reconocimientos: —Primer Premio Nacional de Escultura (1945). —Segunda Medalla de Escultura en la Exposición Nacional de Bellas Artes (1968). —Primer Premio de Escultura en la XVIII Exposición de Pintores de África (1968). — Segundo Premio de Escultura "Medusa Aurea" en l'Accademia Internazionale de Roma (1982). —Beca de ampliación de estudios del

Gobierno francés (1948). —Beca de intercambio y ampliación de estudios en Italia en 1950; Beca para la ampliación de estudios en el extranjero por la Diputació de València (1962). —Beca de estudios en el extranjero por la Fundación Juan March (1966). —Becado en El Aaiún (Sahara español) por la Presidencia del Gobierno (1974). Ha realizado innumerables exposiciones, algunas de ellas junto a los maestros internacionales de la escultura.

JOSE RAMÓN VILLA SOBERÓN, (Santiago de Cuba, 1950). Realiza estudios medios, de la especialidad de escultura, en la Escuela Nacional de Arte y superiores en la Academia de Artes Plásticas de Praga, Checoslovaquia. Es un artista que proyecta sus trabajos para espacios públicos y urbanos. Se expresa a mediana y gran escala y trabaja, fundamentalmente en piedra, acero, y bronce. En sus más de 20 años de labor profesional ha participado en 27 simposios internacionales de escultura y son de su autoría 33 obras emplazadas en importantes sitios de México, Bolivia, España, Alemania, Eslovenia, Portugal, Brasil, Costa Rica, Canadá, Chile y Cuba. Es profesor de escultura en el Instituto Superior de Arte de la Habana, es miembro de la Unión Nacional de Escritores y Artistas y Presidente de su Asociación de Artes Plásticas desde 1993 así como de la Asociación Internacional de Artistas Plásticos. (AIAP)

JUAN M. JUAN MARTORELL. Doctor en Bellas Artes por el Departamento de Pintura de la Facultad de Bellas Artes. Universidad Politécnica de Valencia. Profesor de Paisaje en dicha facultad desde 1979. En su trayectoria figura una primera etapa hasta 1977 aproximadamente de pintura expresionista y retrato, y una segunda desde esa fecha centrada en el paisaje. Ha realizado numerosas exposiciones personales y colectivas. **Premios:** Primer Premio y Medalla de Oro, Segorbe (1973). Pensión de Paisaje en Segovia. —Primer Premio en el XVIII Premio Goerlich-Miquel (1976). —Beca en la Casa Velázquez en Madrid, por el Ayuntamiento de València (1976). —Primer Accésit (equivalente al segundo premio) en el IV Salón de Primavera de Pintura y Escultura de València (1976). *Actual Premio Bancaixa.* —Primer Premio "Per il Figurativo" al Concorso de Pintura Ala Bianca organizado por la Associazione Florencia (1980). —Terzo Premio Assoluto y Mostra Personale en el concurso internacional Premio Targa Europea, organizado por la Galería Forum Interart en Roma (1981).

LEONARDO GUTIÉRREZ, (La Habana, 1973). Escultor. Vive y trabaja actualmente a València. **Estudios:** 1988 Graduado en la Escuela Elemental Oscar Fernández, Trinidad, Sancti Spiritus, Cuba. 1992 Graduado en la Escuela Nacional de Artes de La Habana (Cuba). 1997 Graduado del Instituto Superior de Artes de La Habana (Cuba). **Exposiciones personales:** *Super tesis*, Galería de la Escuela de Artes de La Habana, Cuba (1992). —*Isla de azúcar*, Centro de Desarrollo de las Artes Visuales de La Habana (1997). —*Cosecha 1999*, Centro de Arte Contemporáneo Wilfredo Lam, La Habana (1999). —*Sin veneno en las flechas*, Galería de Benito Ortíz, Trinidad (Cuba) (2007). —*...del baile y las revoluciones por minuto*, Galería Luz y Suárez del Villar, Madrid (2008). —*Numismática*, Galería Mister Pink, València, España (2009). Ha participado en numerosas exposiciones colectivas en Cuba, España y Alemania. **Premios:** *I Bienal de Escultura Teodoro Ramos Blanco*, (1996). —Premio del Centro de Desarrollo de las Artes Visuales. —*II Bienal de Escultura Teodoro Ramos Blanco*, (1998). —Premio de la Cátedra Luis de Soto, Universidad de La Habana. —Premio de la Galería Forma. —Premio de la Academia San Alejandro. —Premio del Centro Provincial de Artes Plásticas y Diseño, La Habana. —*III Bienal de Escultura Teodoro Ramos Blanco*, (2000). —Premio de la Academia San Alejandro. —Mención de la Galería Teodoro Ramos Blanco.

MANUEL BAIXAULI, (Sueca, 1963). Estudia Pintura en la Facultad de B.B.A.A. de València. Gana un puñado de premios y se fa un nombre, pero a medida que madura su estilo se aleja de modas, galerías y concursos y emprende un camino personal caracterizado por la obsesión de rehacer constantemente sus obras, que a menudo tardan lustros e incluso décadas en ser acabadas. Entra de profesor en la Escola d'Art Escultor Beltran, de Sueca, trabajo que le permite continuar haciendo una obra sin urgencias económicas. A los treinta años de edad comienza a escribir. *Espiral*, primer libro que publica, es una recopilación de cuentos brevísimos donde plasma las obsesiones —la fugacidad de todo, la muerte, el olvido...— que ya eran presentes en su pintura y que se reflejarán, también, en las obras posteriores.

Le siguen las novelas *Verso y L'home manuscrit*. Esta última recibe una acogida espectacular por parte de la crítica, con seis premios, y se convierte, a pesar de su complejidad, en un éxito de ventas.

MANUEL SILVESTRE. Catedrático de Serigrafía de la Facultat de Belles Arts de València. **Premios:** Escultura en Forja, Escuela de Artes y Oficios, Madrid (1971). —Tercera Medalla de Grabado en el XLIII Salón de Otoño, Madrid (1973). —Primera Medalla de Grabado en el XXXIV Salón de Otoño, Ciutat de Mallorca y Medalla en la I Bienal d'Art de la Escola Superior de Belles Arts de València, (ambas en 1975). —IV Bienal Internacional de Grabado Josep de Ribera, Xàtiva (València) (1993). —Taller Graphispac, Casa Americana de Madrid, dirigido por Michel Ponce de León (1971). —Beca del Estado de Paisaje de la Fundación Rodríguez-Acosta de Granada (1969). —Beca de Investigación en las Artes Plásticas, concedida por el Ministerio de Cultura (1980). **Exposiciones Individuales:** Galería L'Eixam, València (1979). —Academia de Artes Plásticas, Universidad de Sonora (1980). —Ayuntamiento de Silla, València (1991). —Galería Tábula, Xàtiva (1993). —Sala Ajuntament de Alacant (1994). —Galería Viciana, València (1996). —Caixa Rural de Torrent (1999). —Sala Luis Garay, Universidad de Murcia (1999). —Sala de Exposiciones de Ibercaja, València (1999). —Centro Cultural, Diputación de Albacete (2001). —Museo de Arte Contemporáneo de Yucatán, México (2001). —Galería Jamete, Cuenca (2003). —Palau de la Música de València (2004). —Fundación CIEC, Betanzos (2004). —Ambigü Segorbe, Castelló (2005). —Casa de la Cultura de Almansa (2008). —Universidad de Pereira, Colombia (2008). —Jardí Botànic de València (2008). — *Territorios de la gráfica*, Colegio de España en París (2010). — *Obra gráfica y libros de artista* en el Museo del Grabado de la Estampa Digital, Ribeira (A Coruña) (2010). Ha participado en numerosas exposiciones colectivas. Su obra se encuentra en numerosas instituciones y colecciones, públicas y privadas

MIGUEL ÁNGEL RÍOS PALOMARES, (Valencia, 1949). Doctor en Bellas Artes y Catedrático por la Universitat Politècnica de València. Desde 1981 es profesor de la Facultat de Belles Arts de València. Desde 1973 ha realizado diversas exposiciones individuales y colectivas, entre las que destacan en los últimos años: —College of Fine Art University of New Mexic, Estados Unidos (1998). — *Suite 45 Grabados*, Palau de la Música de València (1999). —Salón Internacional del Grabado, Madrid (1999-2006). — *Ciudades gemelas València-Magüncia*, Ayuntamiento de Magüncia (2003). —III Trienal de Arte Gráfico La Estampa Contemporánea, Palacio de Revillagigedo de Gijón (2003). — *20 Artistes pels Drets Humans*, Palau de la Música de València (2003). —Museo de la Stampa de Soncino-Italia (2005). —Da LODZ a Urbino-Italia, Sala Wladyslaw Streminski de Polonia (2005). —Sala Bramante de Ferminaggo-Italia (2005). —Universidad Nacional Yunlin University of Science, Taiwán (2006). — *Encreuament de Mirades Mèxic-Taiwan-España* (2007). —Trenza Trazo Escuela de Artes Plásticas, Universidad Autónoma de Sinaloa-México (2007). — *Grabados09*, Galería Kessler Battaglia de València (2009). Ha presentado muestras colectivas en diferentes museos y galerías de arte de España, Chile, México, Italia, Estados Unidos, Polonia etc. También ha realizado estancias en talleres de gráfica y ha impartido cursos relacionados con el grabado destacando: —Taller de gráfica experimental, La Habana-(1996). —Taller de técnicas gráficas en la Academia de Belli Arti di Venezia. —Cursos internacionales de gráfica KAUS Urbino-Italia (2001). Como profesor ha participado en masters, cursos de doctorado, cursos de postgrado, conferencias, etc. Obra en colecciones: Museo de la Solidaridad Salvador Allende de Chile. Instituto Statale d'Arte d'Urbino-Italia. Fondos de Arte Contemporáneo de la Universitat Politècnica de València.

MILAGRO ESTEVE. Cursa estudios completos en la Escola Superior de Belles Arts de Sant Carles de València. Ha realizado numerosas exposiciones tanto personales como colectivas. **Premios:** Primer Premio de Dibujo en el Cercle de Belles Arts de València (1971). —Primer Premio Dirección General de Bellas Artes. València (1971). —Pensión de Paisaje en la Fundación Rodríguez Acosta de Granada (1971). —Pensión Casa Velázquez en Madrid por el Ayuntamiento de València (1971). —Primera Medalla en el XLV Salón de Otoño. Palacio de Cristal, Madrid (1977). —Premio Senyera d'Art, Ayuntamiento de València (1978). —Pensión de la Academia Española de Bellas Artes en Roma (1979). —1º Posto Assoluto.

Concorso Ala Bianca. Florencia (1980). —Coppa Citta di Caserta en el Concorso Italia 2000. Nápoles (1983). —Primer Accésit y Adquisición en el Salón de Otoño del Ateneo de València (2000). —Primer Premio en XXI Concurso de Pintura del Colegio Oficial de Agentes Comerciales de València. València (2001).

MIGUEL GUILLEM, (Sueca, 1953). Doctor en Bellas Artes por la Universitat Politècnica de València. Profesor en la Facultat de Belles Arts e imparte docencia en el Departamento de Dibujo, donde ha colaborado en las funciones de gestión en los últimos años. Ha realizado exposiciones, carteles, montajes e instalaciones en diferentes ciudades del estado español y del extranjero. Motivado por el arte y la colaboración, participa en múltiples exposiciones colectivas solidarias.

MOISÉS GIL, (Concetaina, 1963). Es doctor en Bellas Artes por la Universitat Politècnica de València. En la actualidad es profesor titular de Universidad del Departamento de Escultura de la Facultat de Belles Arts de Sant Carles de Valencia (UPV). **Premios:** Premio de Escultura en el Primer Certamen de Escultura al Aire Libre d'Orpesa del Mar, Castelló (1983). —Mención Honorífica y Medalla en la VIII Bienal Internacional de Arte de Marbella, Málaga (1985). —Primer Premio de Escultura, Premio Internazionale di Arte Contemporánea Remo Brindisi, Ferrara, Italia (2000). —Mención Especial en el IV Concurso de Artes Plásticas Chambre Officielle de Comerse d'Espagne en France, París (2002). —Premio Alfonso Arana de Escultura Plástica Latina, Barcelona (2004). Ha realizado exposiciones individuales y colectivas por toda España, Europa, América Latina, los Estados Unidos y el Japón. Actualmente prepara una por España, Francia (al Museo del Louvre) y Alemania (en la Galería Reitz). Cabe destacar las exposiciones individuales en los espacios institucionales más importantes de España, como son la del Museo Barjola en Gijón, el Palacio de Villardompardo en Jaén, Palau de la Música de València, Centro Cultural El Matadero, de Huesca, la sala El Brocense de Cáceres, el castillo de Santa Bárbara en Alacant y en la actualidad prepara una muestra de escultura al aire libre en el Parque del Retiro de Madrid.

PABLO SEDEÑO, (Valencia,1956). Escultor. Dr. profesor titular de la Universitat Politècnica de València en el Departamento de Escultura. Forma parte del Grupo de Investigación *Arte-Arquitectura. Càtedra Blanca UPV*. Desarrolla su actividad artística, docente e investigadora en propuestas e intervenciones en espacios públicos naturales, arquitectónicos y urbanísticos. Desde 1981 participa en concursos, simposios y recibe encargos de instituciones públicas y privadas, destacando: *Libertad de Expresión*, Parque Lineal de Albacete. AVT. — *Homenaje a los balseiros*, III Simposio Internacional en Guardalavaca, Holguín, Cuba. Ministerio de Cultura. — *Rostridades III*, Parque escultórico. Escuela de Ingenieros de Caracas, Venezuela. — *Para los Mapas*, IX Simposio MarmolSol. Isla de la Juventud, Cuba. — *Para las Islas*, Ayuntamiento de Carlet, València. Diputació de València. M.O.P. — *Rostridades III*, I Simposio de Escultura Paseo Manzanares, Gobernación de Cumaná, Venezuela. — *Tránsitos*, Ayuntamiento de Picassent, València. Diputació Provincial de València. M.O.P. — *Paisajes de Sueca*, Ayuntamiento de Sueca, València. — *Percepciones*, Centro Educativo Medioambiental de Murcia. CAM. — *Territorios*, IV Simposio de Escultura Santiago de Chile. Ciudad Empresarial Huechuraba. Imparte conferencias a la School of the Art Institute of Chicago, Instituto Superior de Arte de La Habana, Universidad Central de Venezuela, University of Austin (Texas), Universidad de Finisterrae (Santiago de Chile).

RAFAEL CALDUCH. Es uno de los pintores valencianos de vanguardia con mayor proyección nacional e internacional. Su trayectoria creativa se prolonga, desde hace ya más de cuatro décadas, en varias dimensiones: *artística* (numerosas exposiciones y catálogos lo atestiguan), *docente* (es Doctor y Catedrático de la Facultat de BB.AA. de la Universitat Politècnica de València) e *investigadora*, especialmente en el ámbito del experimentalismo matérico y cromático, inscritas todas ellas en un permanente compromiso ético y civil. Su evolución artística se inicia con una fase de figurativismo simbólico y marcado carácter crítico frente al imperialismo (Vietnam, 1968) y al franquismo (El descanso del guerrero, 1973; Interior, 1974), para avanzar desde entonces en un proceso de estilización formal caracterizado por la reducción de elementos iconográficos que, tras una larga y fecunda transición que se concreta en series como Chimeneas (1977), Puentes y ríos (1987), Escrituras del límite (1994) o Del silencio a la voz (1998) entre otras,

le conduce a la abstracción lírica actual en la que prácticamente prescinde de todo referente (El retablo vacío, 1999; Campos simbólicos, 2008) hasta el punto de plasmar, al límite, la desnudez formal de la obra (En la orilla, 2010).

RENÉ NEGRÍN, (Bejucal, 1949). Escultor. Profesor consultante de la Facultad de Artes Plásticas del Instituto Superior de Arte de Cuba. Miembro de la Unión de Escritores y Artistas de Cuba, Asociación de Artistas Plásticos. **Estudios realizados:** 1963 -1965 Taller de Artes Plásticas de Bejucal. 1965 - 1968 / 1973 - 1974 Escuela Nacional de Arte, Cubanacán. Graduado en la especialidad de Escultura. 1976 - 1981 Instituto Superior de Arte. Graduado en la especialidad de Escultura. 2000 - 2002 Máster en Arte. Instituto Superior de Arte. Profesor consultante. Ocupa plaza como profesor de Escultura en la Facultad de Artes Plásticas del Instituto Superior de Artes des de 1985, donde se desempeña hasta hoy.

SEBASTIÀ MIRALLES, (Vinaròs, 1948). Estudió escultura entre los años 1967 y 1972 en la Escola Superior de Belles Arts de Sant Carles de València y la de Sant Jordi en Barcelona. Licenciado por la Facultad de BB.AA. de Barcelona y doctor por la Facultat de Belles Arts de València. Ejerció como Profesor del Departamento de Escultura de la Facultad de Belles Arts de Sant Carles desde 1981 hasta 2008. De los trabajos artísticos de este autor hemos de reseñar las esculturas públicas realizadas en gran formato. Presència, ubicada en el Parque Joan Pellisser de Bellreguard, València (1986). L'origen, el trànsit i la transcendència, instalada en la Capilla de la Orden de Santa Ana, Teruel (1990). Realiza Discurs Solar, situada en la ribera del río Xeraco, en Xeraco (València) (1992). Ab-U, colocada en los jardines del campus de la Universitat Politècnica de València (2001). Maimarà estel de terra enllà, está en el Cinturón Verde de Aldaia (València) (2002). Cruïlla, está alojada en la capilla de la ermita de Sant Sebastià de Vinaròs (Castelló) (2006). Creixent, está emplazada en la calle de Sant Cristòfol de Vinaròs (Castelló). Realizó Absent del temps que fuig, colgada de la fachada de la Escola Tècnica Superior d'Enginyeria del Disseny al campus de la Universitat Politècnica de València (2008). Su obra se ha visto en muestras personales. Senyals i límits, Taller d'art, Reus (1982). Perfils de l'ombra, Sala del Palau de Paterna (1985). Escultura, Casa de Cultura de Bellreguard (1986). Densitats, Galeria Lucas de Gandia (1987). Hermetismes, Galeria M.R. Roma (1988). Transicions, Galeria Pascual Lucas Espai, València (1988). Transicions, Capilla de Sant Roc de Valls (1989). Exercicis de memòria, Galeria Edgar Neville de Alfafar (1989). Exercicis de memòria, Galeria Clave, Murcia (1990). Esguards, Galeria Rita Garcia de València (1991). Esguards, Galeria Cànem de Castelló (1991). Esguards, Atelier d'Architecture Paralel-le, Bruselas i Fora de Temps, Galeria Gianni Giacobbi, Palma de Mallorca (1993). Pas per Pas, Caixa Rural de Vinaròs (1995). Fora de Temps, Galeria Introit de Vic (1997). Dibujos i projectes, FAR de Vinaròs (1998). L'accent amb què dius les coses, Galeria Kessler Bataglia de València (2007). L'accent amb què dius les coses, Galeria Coll Alas, Gandia y Espai d'Art de la Fundació Caixa Vinaròs, Vinaròs (2009).

SEBASTIÀ NICOLAU, (València, 1956). Desde una visión naturalista del paisaje en los años 80 hasta su evolución hacia la síntesis formal actual, ha ido fijando su interés en la relación entre el paisaje atmosférico y el elemento arquitectónico, urbano e industrial -en éste último caso en una larga serie de pasteles y pinturas de lucernarios de talleres-, para desde ellos abordar también el espacio de la escultura y desde esta, retornar a la pintura con una visión organizativa de la obra, en la que establece analogías entre realidad-ficción, como en sus últimos dibujos de figuras constructivistas de cartón, con juegos entre lo tangible y lo representado, o entre realidad-abstracción en grandes óleos de hules plegados que parecen sustentarse a sí mismos con la potencia de un hecho físico. **Exposiciones individuales (selección):** Gal. Sa Pleta Freda, Son Servera, Mallorca (1982). —ARCO'85. Gal. Trentadue, (Milán). Madrid (1985). —Gal. Juan Gris, Madrid (1987). —INTERART'88. Gal. Trentadue, (Milán). València (1988). —ARCO'89. Gal. Trentadue, (Milán). Madrid (1989). —Gal. Luis Adelantado, València (1990). —Gal. Juan Gris, Madrid. Galeria Fermín Echaury, Pamplona (1991). —Gal. AD, Gandia (1992). —Gal. Leandro Navarro, Madrid (1993). —Gal. Italia, Alacant (1994) —Gal. i Leonarte, València (1995). —Taménaga Gallery, Osaka, Japón

(1997). —Gal. i Leonarte, València. Gal. Leandro Navarro, Madrid (1999). —Gal. i Leonarte, València. Gal. La Aurora, Murcia (2001). —Gal. Alejandro Sales, Barcelona (2003). —Gal. Rayuela. Madrid (2004). Palau de la Música, València (2005). —Gal. Zannettacci, Ginebra, Suiza (2006). — IVAM Institut Valencià d'Art Modern, Centre Julio González, València (2009). **Exposiciones colectivas (selección):** *Spagna come Realta*. Sala Consiliari. Ascoli Piceno Italsider (1986). —*Plástica Valenciana Contemporánea*. Llotja de València. —*Realismo y Figuración*. Fund. Rodríguez-Acosta. Granada (1988). *Aspetti del realismo in Europa*. Gal. Davico. Turín, Italia (1991). —*Contemporary Spanish Realism*. Taménaga Gallery, New York, N.Y. EE.UU (1993). —*Realismo Español entre dos milenios*. Museo de la Pasión, Valladolid, Pamplona (1995). —*Autour de la réalité, Réalismes espagnols*. Gal. Lina Davidow, París (1996). —*Mirar Madrid*. Casa de vacas, Ayuntamiento de Madrid. Maig-Juny (1999). —*La otra realidad*. R. Col. Santa María la Mayor, Antequera. Fundación Unicaja Málaga (2001). —*Mirada al siglo XX*. Palacio de los Serrano. Caja de Ávila, Ávila (2003). —*El Viaje*. Gal. Alejandro Sales. Barcelona (2004). —*Otras figuras*. CajaBurgos, Burgos (2005). —*Contemporary Realism*, Taménaga Gallery, Tokio, Japón (2006). —*La huella fotográfica en la nueva pintura realista*. Centre del Carme. València. — *IVAM Donacions*, IVAM (2010).

SILVESTRE DE EDETA, (Llíria, 1909). Catedrático de Talla Escultórica de la Escola Superior de Belles Arts. Académico de la Real Academia de Belles Arts de València. Hijo predilecto de Llíria en 1981. Hijo adoptivo de València. **Premios:** Tercera Medalla Salón de Otoño de Madrid. Segunda Medalla Salón de Otoño de Madrid. Primera Medalla Salón de Otoño de Madrid. Grupo escultórico Barcelona. "Senyera" Ayuntamiento de València. Real Academia Sta. Isabel de Hungría de Sevilla. XIV Salón de Otoño, Real Academia de Sevilla. Martínez Montañés, Sevilla. XXV Salón de Otoño de Palma de Mallorca. Alonso Cano, Granada. XVIII Salón de Otoño de Sevilla. Salón de Otoño de Palma de Mallorca. XXIV Exposición Nacional del Ayuntamiento de Linares. XX Exposición de Pintores y Escultores de África. Fundación Güell de Palma de Mallorca. Medalla Feria Muestrario Internacional de València. Distinción al Mérito Cultural de la Generalitat Valenciana. **Exposiciones:** Ha realizado cerca de treinta individuales y numerosas colectivas. **Monumentos:** *La lección*, Barcelona. Plaça de la Verge, València. *Sta. Teresa de Jornet*, València y Llíria. *A la música*, Llíria. Iglesia del Remedio, Llíria. *Al Pintor Valentín Durbán*, Villel. *Gentes del mar*, puerto de València. *Homenatge a la dona*, Nules. *Niño Pescador*, el Puig, etc. En el año 2009 el Ayuntamiento de Llíria crea el **Museo Silvestre de Edeta** donde se exhibe su obra. **Bibliografía:** Cuenta con dos monografías realizadas por Josep Mª Jordan Galduf y Rafael Prats Rivelles y con numerosas publicaciones.

VICENTE ORTÍ. Exposiciones más importantes: Exposición Sanyi International Wood Sculpture Art Festival, Taichung Cultural Affaire Bureau, Taiwan (2009). —*Taiwan Vs. Spain International Exchange Exhibition of Wood Sculpture*, Museo de Escultura en Madera, Sanyi, Maoli, Taiwan (2009). —*Ferros*. Galeria Kessler Battaglia, València (2009). —Exposición y ventas de obras de arte Unicef. Palau de la Música, València (2008). —*Génesis*. Circulo de Bellas Artes, València (2008). —*Hierros, madera y piedra*. Palau de la Música, València (2006). —*Las raíces de la CAM. 100 años en Torrent*. Espai Metropolità d'Art, Torrent, València (2006). —2001. *Torso*. Campus escultórico de la Universitat Politècnica, València. —Realización pieza escultórica de Yoko Ono. Museo Príncipe Felipe, Ciutat de les Arts i les Ciències, València (1999). —*Heterogénea*. Museo de Arte, Queretaro, México (1997). —*Heterogénea*. Centro cultural español, Miami, USA (1997). —Cuba. Obra pública. Ayuntamiento de Bauta, La Habana, Cuba (1995). —Art Miami 94. Feria Internacional, Miami (1994). —III Muestra Unión Fenosa. Estación Marítima, Bienal Unión Fenosa, A Coruña (1993). —*Vicente Ortí esculturas*. Galeria Fandos y Leonarte, València (1990). **CIPO:** Olor persistente, invasivo, altivo y emotivo, como mujer que se cruza en tu camino; primero impacta, asombra, seduce y encanta. Pasa, se expansiona, diluye, dejando una triste nostalgia. Cuando se trabaja la piedra, ya con los primeros golpes, surgen como gritos olores imposibles de identificar. ¿Serán olores petrificados que han perdurado desde su formación? Estos olores me hablan de sus orígenes, de cataclismos que formaron montañas, de materiales compactados durante millones de años, que al entrar en contacto con la luz y el aire emanan extraños perfumes. Puliendo la piedra con

agua descubro nuevos olores que me recuerdan al yeso, a la tierra mojada después de una repentina tormenta de verano. Trabajar la madera en cambio es dejarse seducir por una inmensa variedad de perfumes de origen vegetal, intensos unos, sutiles, sacros otros, que me transportan a lejanos recuerdos de la infancia.

XOAN VIQUEIRA, (A Coruña, 1952). Licenciado en Bellas Artes. Facultad de Bellas Artes. Universitat Politècnica de València, 2004. Graduado en AAOA, especialidad Cerámica. Escuela de Artes y Oficios. València, 1984. **Premios internacionales y nacionales**: Segundo Premio en la Bienal Internacional de Cerámica Artística de Aveiro, Portugal (1999). —Premio INAX de Tokoname, Japón (1994). —Primer Premio en la Bienal Internacional de Cerámica Artística de Aveiro, Portugal (1989). —Premio II Certamen de Artes Plásticas, A Coruña (1991). —Primer Premio Cerámica Actual. Certamen Nacional de Cerámica “Ciudad de Talavera (1990). —Premio en el VIII Concurso Nacional de Cerámica, Manises (1989). —Segundo Premio en el IX Concurso Nacional de Cerámica. Ayuntamiento de Quart, Girona (1989). —Primer Premio en el IX Concurso Nacional de Cerámica l’Alcora, Castelló (1989). **Exposiciones individuales** (más representativas): Museo Nacional de Cerámica González Martí de València. Museo Nacional del Azulejo de Lisboa. Museo de Olaría, colección CENCAL de su obra, Caldas de Rainha (Portugal). Casa de Galicia, Xunta de Galicia de Madrid. Instituto Politécnico de Viana do Castelo, Portugal. **Exposiciones colectivas**: Internacionales: Taiwan, 2011. Bélgica, 2010. China, 2008. Portugal, 2000, 2002 y 2007. Corea del Sur, 2007. Realiza más de cuarenta exposiciones colectivas nacionales. **Obra en Instituciones públicas y privadas**: Centro para la promoción de la artesanía de Seul (Corea del Sur). FLICAM (Fule International Ceramic Art Museums), Fuping, provincia de Shaaxi (China). La Casa de las Palabras, parque escultórico del entorno de la Torre de Hércules de la Coruña. Centro de Formación Profesional para la Industria Cerámica (CENCAL), Caldas da Rainha (Portugal). Museo Nacional de Cerámica González Martí de València. Palacio de la Diputación de la Coruña. Ayuntamiento de Burgos. Museo de Cerámica de Alcora. Auditorio de Galicia en Santiago de Compostela. Ayuntamiento de Talavera de la Reina. Ayuntamiento del Ferrol. Colegio de Ingenieros y Peritos Industriales de la Coruña.

ANA LUJÁN. Su trayectoria internacional ha sido especialmente en las Artes Escénicas (Danza) como interprete, y ha trabajado para los mejores coreógrafos del mundo en Rambert Dance Company, The curve Foundation y Phoenix Dance Theatre. Comienza su desarrollo como coreógrafa el año 1999. Ha creado trabajos y talleres para diversas escuelas y compañías, y ha representado a España en el Festival Europeo Británico “DanceUnion” en 2008. Es invitada para enseñar las técnicas de conocimiento físico- Ballet, Graham, Cunningham, Release and improvisación en escuelas y compañías intencionalmente. Sus creaciones actuales desarrollan colaboraciones multidisciplinares. El círculo nacional de críticos británicos otorgó a Ana el premio a la mejor artista contemporánea del año 2003. Los Premios de Las Artes Escénicas de la Comunitat Valenciana otorgaron a Ana el galardón de mejor interprete de 2006 por su actuación en *Necesidad de silencio*. Fue nominada en 2008 por el Círculo de Críticos Británicos “Spot Light Dancer”. Asistente de coordinación en la gira internacional de Rambert Dance Company en España en 2006 y en el otoño de 2008 en la dirección artística de la gira nacional británica de Phoenix Dance Theatre. Ana ha realizado actividades en acontecimientos de líder artístico-cultural y gestión; obtiene calificaciones de Personal y Corporate Coaching y el Certificado Profesional en Dirección de Empresa por la Open University. Es miembro en Who’s who y actualmente Presidenta de la Associació Professional de Dansa de la Comunitat Valenciana.

DANIEL FLORES. Nacido en Sueca, es un músico polifacético y innovador. Guitarrista y compositor con una trayectoria profesional que va desde el jazz más contemporáneo hasta la composición sinfónica, recibe una sólida formación musical que incluye el Conservatorio Superior de Música, el Berklee College of Music de Boston (USA), donde acaba los estudios de Composición de Jazz y la ESMUC (Escuela Superior de Música de Catalunya) donde obtiene la Titulación Superior en Jazz y Música Moderna. Ha sido músico de sesión y arreglista en numerosos CD y sus composiciones aparecen en álbumes como *Per Altra Banda* (Ramón Cardo

Big Band) con la pieza *Out Of Print, Nuevas Músicas Para Big Band con>About The Wisdom And The Sense Of Urgency* por mencionar unas cuantas; destaca su primer trabajo como líder *When Least Expected* y uno de sus últimos trabajos *Atonally Yours*, considerado segundo mejor disco español de Jazz de 2006 por la revista *Cuadernos De Jazz*. Compositor de la obra *Cosmogonía* para el quinteto de metales Spanish Brass Luur Metals y el grupo de percusión Amores. De su producción escénica cabe destacar la composición de música para teatro, *Sed y danza, Aut Improv, Reme-Dios, Rotondas y Muladar* (Premio Abril 2008) todas con coreografía de Toni Aparisi y las dos últimas co-escritas con Jesús Salvador, Chapi. Recientemente ha estrenado la música para el espectáculo de danza *Acerca de Mujercitas* con coreografía de Toni Aparisi y *Cata, 7 Lágrimas*, con coreografía de Toni Aparisi y Ana Luján.

TONI APARISI. Cursa estudios de Arte Dramático en la Escola Superior d’Art Dramàtic i Dansa de València (E.S.A.D). —Estudia Danza en las escuelas de València de Amparo Bayarri y Amparo Benimeli y en el Centro Europeo de Danza. —Ganador del IV Certamen Coreográfico de Madrid con la pieza *Trapping que es gerundio* junto a Catalina Vilana. —Ganador de la Beca al mejor bailarín de la “Merce Cunningham School Studio of New York” donde cursa los grados Principiante, Elemental y Intermedio. —Su formación se complementa con el trabajo junto a coreógrafos de la talla de: Gerard Collins, Olga Poliakof, Francesc Bravo, Gracel Meneu, Vicente Sáez, Carolyn Carson, Santiago Sempere o Rosáñeles Valls. Actualmente cursa estudios de Yoga en la escuela de Conchita Morera, que pertenece a la A.E.P.Y (Asociación Española de Profesores de Yoga). **Experiencia profesional**: Como actor participa en: *Rebel·lió a la cuina* y *DZ 3000*, Dr. Empar Claramunt —*El Banquete* Dr. Carme Portaceli. —*Muladar*, Dr. Aparisi/Cardeña. —*Clandestinos*, Dr. Chema Cardeña. —*Al Ritmo de los sueños*, Dr. Jose Luis Castro. —*Hércules en el establo de Augías y Entremeses*, Dr José Manuel Gil. Como bailarín participa en: —*Cristal y Crits*, Dr Gerard Collins. —*Via y Pi*, Dr Gracel Meneu —*Cumpleaños Feliz y Un cuento para el lobo*, Dr Poliakof- Genovés. En 1998 se incorpora a la compañía Ananda Dansa, primero como bailarín y a continuación como coreógrafo. Ha creado las coreografías de los espectáculos *Peter Pan*, Premio Max al mejor espectáculo infantil. —*A ojos a cerrados*. —*Soñando Alicia*. —*Alma*, Premio Nacional de Danza 2006. —*El circo de la mujer Serpiente*. Como pedagogo imparte clase en la compañía Ananda Dansa. **Premios**: Premio MAX al mejor Bailarín 2007. —Premios ABRIL (Profesionales valencianos). —Mejor Bailarín 2006. —Mejor Bailarín 2007. —Ganador del IV Certamen Coreográfico de Madrid. Ha recibido siete nominaciones a los premios MAX de las artes escénicas, cinco nominaciones a los “Premis de Les Arts Escèniques Valencianes” de la Generalitat Valenciana.